Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 14 сентябрь, №199 (3027) Шанба

INV.№

«Хива-Карпед» ишга тушди

«Хива гилами» акциядорлик жамияти қошида «Хива-Карпед» қўшма корхонаси тўла қувват билан ишлай бошлади. Бу ерда 8 та замонавий тўқув дастгоҳи ўрнатилган бўлиб, улар ҳозиргача ишлатилган 90 та шундай дастгоҳнинг юмушини бажара олади. Бу эса, аввало, меҳнат унумдорлигини ошириш билан бирга, кўплаб маблағни тежаш имконини беради.

Янги корхонада 300 нафар ишчи меҳнат қилади. Улар йилига 2 миллион 400 квадрат метр гилам ва гилам маҳсулотлари ишлаб чиқаришни мўлжаллашмоқда.

СУРАТЛАРДА: ***калава тайёрлаш цехида; ип йигирувчилар (чапдан) Гулора Оллоберганова, Сайёра Отамуродова, Муборак Оллоберганова, Дилора Хўжаева ва Барно Ниёзматова.***

Рўзмат ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги дастурий маърузасида белгилаб берилган вазифалар амалга оширилишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятининг асосларини шакллантириш масалалари бўйича Олий Мажлис комиссияси кичик комиссиясининг кенгайтирилган йиғилиши 13 сентябрда бўлиб ўтди.

Фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари, фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинлигини муҳофаза қилиш масалалари бўйича кичик комиссия йиғилишида Олий Мажлис депутатлари, оммавий ахборот воситалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлар вакиллари, олимлар ва мутахассислар иштирок этишди.

Олий Мажлис Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раиси А. Саидов йиғилишни очар экан, Президент И. А. Каримов маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар ҳақида тўхталди. Кичик комиссия фаолияти «Кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари» шиорини амалга оширишнинг ҳуқуқий асосларини яратишга йўналтирилади. Йиғилиш қатнашчилари бу соҳада 10 дан зиёд қонунни ишлаб чиқиш, янгилаш борасида ташаббускорлик кўрсатиш зарурати ҳақида сўз юритдилар.

Бу соҳадаги ишларни амалга ошириш мақсадида қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш бўйича еттита ишчи гуруҳи ташкил этилди. Мазкур ишчи гуруҳлари фаолияти Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятининг асосларини шакллантириш дастурини амалга ошириш зарурати ҳисобга олган ҳолда йўлга қўйилади.

Жамоатчилик фикри — ижтимоий барометр

"Ижтимоий фикр" жамоатчилик маркази илмий-услубий кенгашининг кенгайтирилган йиғилишида Президент Ислом Каримов Олий Мажлиснинг IX сессиясида қилган маърузасида мамлакат социологлари олдига қўйган вазифалар муҳокама қилинди. Унда социологлар, сиёсатшунослар, Фанлар академияси, республикадаги етакчи олий ўқув юртларининг олимлари, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

"Ижтимоий фикр" маркази директори, академик Р.Убайдуллаева йиғилишни очар экан, давлатимиз бошлиғи ниҳоятда лўнда қилиб аниқлаб берганидай, жамоатчилик фикри фуқаролик жамияти ҳолатининг барометри бўлиб ҳисобланишини қайд этди. Демократик янгиланишларнинг чуқурлашуви, мамлакат ҳаётининг барча соҳаларини янада ислоҳ қилиш жамоатчилик фикрининии ўрганиш механизмини такомиллаштиришни тақозо этади. Республикамизда демократиянинг тобора кучайиб бораётганига қарамай, уни шакллантириш ва ўрганиш давлат сиёсий ҳаётининг кундалик эҳтиёжига айланмагани муаммони янада чуқурлаштиради. Олий Мажлиснинг ўтган сессиясида социология фанини ривожлантиришга қаратилган эътибор мамлакатимиз раҳбарияти фуқаролар фикрига нақадар ҳурмат билан қараб, бу фикр фуқаролик жамиятини оёққа қўйишда ўта муҳим эканидан дарак беради.

Кейинги йилларда "Ижтимоий фикр" Ўзбекистондаги ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг энг муҳим масалаларига бағишлаб 80 дан ортиқ комплекс ва мақсадли тадқиқот ўтказди. Сўровномаларда иштирок этган кишилар сони 100 мингдан ошиб кетди. Бу тадқиқотлар натижалари республика аҳолиси Президентнинг жамиятимизни янада ислоҳ қилиш, мамлакатда тинчлик ва фуқаролик тотувлигини сақлашга қаратилган сиёсатини тўла қўллаб-қувватлашидан гувоҳлик беради. Айни пайтда, сўров якунлари фуқаролар шахсий ва ижтимоий ҳаётда дуч келаётган муаммоларни ҳам юзага чиқарди. Шу муносабат билан уларни кенг қўлланиш давлат ва ноҳукумат тузилмаларининг ислоҳотларни амалга оширишга қаратилган фаолиятига кўмаклашиши қайд этилди.

Йиғилиш иштирокчилари жамоатчилик фикри механизмини такомиллаштириш жараёнида оммавий ахборот воситалари ҳам ўз ўрнига эга бўлиши лозимлигини таъкидлашди. Оммавий ахборот воситалари турли-туман масалалар бўйича жамоатчилик фикрини шакллантиришга кўмаклашмоқда ҳамда айни пайтда кишиларнинг эшиттириш, кўрсатув ва мақолаларга муносабатига қараб уларнинг фикрини ўрганиш имкониятига эга. Шунинг учун ҳам журналистлар ўз эътиборини, энг аввало, замонамизнинг долзарб масалаларига қаратиши лозим.

Йиғилишда жамоатчилик фикрининг долзарб масалалари бўйича доимий ишлайдиган семинар ташкил этишга қарор қилинди.

А. ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

Фарғонада шеърият байрами

Қўқонда бошланган шеърият байрами иштирокчилари шаҳардаги ишлаб чиқариш корхоналарида, педагогика институти, тиббиёт билим юрти, техника коллежи ва бошқа жамоаларда бўлиб, назм ва наво мухлислари билан мулоқот ўтказди.

Сўнгра шеърият байрами тантаналари Олтиариқ туманига кўчди. Таниқли адиб ва шоирлар бу ерда маҳаллаларда бўлиб, ободончилик ишлари билан танишди, адабиёт мухлисларини ўзларининг янги асарлари билан баҳраманд этди.

Фарғона шаҳрида шеърият байрами мамлакатимиз мустақиллигининг 11 йиллиги байрами арафасида қайта таъмирдан чиқарилган Алишер Навоий хиёбонига кўчди. Шеърият мулкининг султони ҳайкали пойида ўтказилган йиғилишда сўзга чиққан таниқли адиблар мамлакатимизда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари, маънавий янгиланиш жараёнлари хусусида сўз юритди, жумладан, Фарғонада ҳам миллий адабиётимиз, маънавий меросимиз ривожига катта эътибор берилаётганини таъкидлашди.

Байрам иштирокчиларининг Фарғона давлат университети талабалари билан ўтган учрашувлари ҳам шеърий лаҳзаларга бой бўлди.

Шеърият байрами доирасида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раёсати йиғилиши ҳам бўлиб ўтди. Унда вилоятдаги иқтидорли шоир ва ёзувчилардан бир қанчаси Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзолигига қабул қилинди.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган шахсларни Қуролли Кучлар сафларидан захирага бўшатиш ҳамда фуқароларни муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисида

"Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида" ва "Муқобил хизмат тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган шахслар Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари сафларидан захирага бўшатилсин.

2. 1975—1984 йилларда туғилган, чақириқ муддатини узайтириш ҳуқуқига эга бўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари 2002 йилнинг октябрь-ноябрь ойларида муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақирилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги билан биргаликда Қуролли Кучларни чақирилувчилар билан сифатли бутлаш мақсадида жойлардаги чақириш комиссияларининг ҳар томонлама таъминланишини ва самарали ишлашини ташкил этсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги (Ф.Ғ.Назиров) Мудофаа вазирлиги (Қ.Ғ.Ғуломов) билан биргаликда чақириш участкаларини зарур тиббиёт асбоб-анжомлари ва буюмлари билан таъминласин, чақирилувчиларнинг лаборатория текширувлари сифатли ўтказилишини ҳамда уларнинг турли ихтисосликдаги юқори малакали врачлар томонидан ҳар томонлама тиббий текшириб кўрилишини ташкил этсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И. КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
2002 йил 13 сентябрь.

Осиёни ёритажак машъала

Ҳали-ҳали ёдимизда. Бундан икки йил муқаддам Сиднейда бўлиб ўтган Олимпиада мезбонлари мусобақалар машъаласини мавжланиб турган сув ичидан олиб чиққанда, барча ҳайратда қолганди. Бу Австралиянинг чексиз уммонлар қуршовида жойлашганлигининг рамзий ифодаси эди, албатта. Аммо жаҳонда ўз мўъжизаси, гўзаллигию мафтункорлиги жиҳатидан Олимпиада машъаласидан кам бўлмаган шундай машъала ҳам борки, у ёруғлик ва саховат, фидойилик ва аҳилликнинг том маънодаги рамзи сифатида порлайди. Бу мустақил мамлакатимиз машъаласидир. Бобо қуёшнинг заррин нурлари — 2700 даража иссиқликдан порлаган айни машъалани мамлакатимиз спортчилари яна ўн беш кундан сўнг Жанубий Кореянинг Пусан шаҳрида бошланажак XIV Осиё ўйинларига етказадилар.

Куни кеча Паркент туманида жойлашган «Қуёш — Физика» илмий-текшириш институтида XIV Осиё ўйинлари машъаласини ёқишга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Унда республика Миллий Олимпия ва давлат спорт қўмитаси раҳбарлари, таниқли спортчилар ва уларнинг устозлари иштирок этди. Ушбу маросимда Ўзбекистон Миллий Олимпия қўмитаси раиси Собиржон Рўзиев Жанубий Корея Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Чанг Хван Ким жанобларига уни тантанали равишда топширди. Ўйлаймизки, мамлакатимиз спортчилари айни мусобақаларда Осиёнинг 43 давлати орасида эришажак натижалари билан барчамизнинг қалб ва кўнгилларимизни худди ўз машъаламиз мисоли ёритажак.

Ўз мухбиримиз.
А.РИСҚИЕВ (ЎзА) олган сурат.

Доимий кўргазма-савдога марҳамат!

"Ўзкўргазмасавдо" мажмуасида республикамиз саноат корхоналарида ишлаб чиқарилган юқори сифатли истеъмол молларининг доимий кўргазма-савдоси иш бошлади.

Мустақилликнинг дастлабки йиллариданоқ мамлакат иқтисодиёти ривожига катта эътибор қаратилди. Ушбу соҳанинг изчил тараққиётида ўрта ва кичик бизнес муҳим ўрин тутади. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, бу соҳани шакллантириш юртимизни янада равнақ топтириш, ишсизлик муаммосини ҳал этиш, ички бозорларимизни товарлар ва хизматлар билан тўлдириш, одамларнинг турмуш даражасини яхшилашга хизмат қилади. Шу боис соҳа фаолиятини рағбатлантириш, қўллаб-қувватлаш, тадбиркорлар учун қулай ҳуқуқий ва иқтисодий шарт-шароит яратиб беришга жиддий эътибор берилаётир.

Доимий кўргазма-савдода юртимизда фаолият кўрсатаётган илғор ишлаб чиқариш корхоналарининг хилма-хил маҳсулотларига кенг ўрин берилган. Бу ерда тўқимачилик, уй-рўзғор, кийим-кечак, чарм-пойабзал буюмлари, мебель, озиқ-овқат маҳсулотларини улгуржи ва чакана нархда харид этиш мумкин.

— Ушбу ўзига хос ярмарканинг аҳамияти шундаки, ҳар бир корхона харидорга ўз маҳсулотини бевосита таклиф этади, асосийси — биз харидор талаби ва истагини чуқур ўрганиш имкониятига эга бўламиз, — дейди "Тошинтерм" қўшма корхонаси раҳбари ўринбосари М.Акбаров.

Кўргазма-савдонинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М.Усмонов иштирок этди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

Қарор ва ижро

ТЕЖАМКОРЛИК

бир йилда 3 миллиард кубдан зиёд газни иқтисод қилиш имконини беради

- **Табиий бойликлар чексиз-чегарасиз эмас**
- **Газ ўлчагич асбобига бўлган эҳтиёжимиз — 3 миллион 602 минг донадан зиёд бўлиб, у уч йил ичида тўлиқ таъминланади**
- **Хитой ҳукуматининг ҳам фоизсиз, ҳам имтиёзли кредитлари**
- **Ўнта қўшма корхона иш бошлайди**

Яшаб турган сайёрамиз — Ер юзи ҳақида ёзганимизда, унга Она нисбатини беришни хуш кўрамиз. Бу таърифда катта маъно бор. Чунки Ердаги онгли ва онгсиз, жонли ва жонсиз мавжудот Инсон, яъни бизнинг эҳтиёж ҳамда манфаатларимиз учун хизмат қилади. Лекин олимларнинг гувоҳлик беришларича, улар чексиз ёки чегарасиз эмас. Ҳамма нарсанинг ибтидоси ва интиҳоси бўлгани каби, табиий бойликларнинг ҳам ниҳояси бор. Шу боис, айниқса, сўнгги асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб Инсоният табиий бойликларни асраб-авайлаш ҳақида ҳам ўйлай бошлади... Сув ўлчагич, газ ўлчагич... каби турли-туман воситаларнинг кашф этилиши ана шундай хулосаларнинг маҳсулидир.

Бугунги кунга келиб, барча катта-кичик давлатлар ҳам шундай тўхтамга келган. Табиий бойликларни асраш бутун инсониятнинг эҳтиёжига айланиб бормоқда.

Биз эса нафақат бугунимиз, балки келажагимиз ва авлодларимиз ҳақида ҳам ўйлаяпмиз... Газ саноатини бунёд этиш, оёққа қўйиш ва тиклаш борасида катта ишлар қилинди. Унинг ўзи алоҳида мавзу, албатта. Лекин бугун фақат аҳоли томонидан газ истеъмолини мувофиқлаштириш йўлида қандай ишлар олиб борилаётгани ҳақида тўхталмоқчимиз.

Хўш, бу борадаги ишларимиз бугун қай даражада? Аниқ дастур ёки режа борми? Ушбу саволларга бир сўз билан «ҳа» деб ҳам жавоб қайтариб қўя қолиш мумкин эди. Лекин ўқувчида «У бизга нима беради?», деган саволнинг пайдо бўлиши аниқ.

Вазирлар Маҳкамасининг қарорида 2002-2004 йиллар ичида мамлакатимиздаги барча хонадонларни газ ўлчагич воситалари билан таъминлаш кўзда тутилган. «Ўзкоммунхизмат» агентлигининг «Бошкоммунгаз» корхонасига қарашли «Газтехтаъминот» шўъба корхонаси раҳбари Бахтиёр Раҳмоновнинг маълумотларига қараганда, ҳукумат қарори талабларини бажариш учун бизга 3 миллион 601 минг 900 дона газ ўлчагич керак бўларкан. Жорий йилнинг 1 сентябрь ҳолатига кўра, 429 минг хонадон газ ўлчагич воситасига эга, холос. Бу умумий эҳтиёжларимизнинг 10 фоизга яқинини ташкил этади. Асосий ижрочи бўлган «Бошкоммунгаз» корхонаси режасига биноан, шу йилнинг охиригача газ ўлчагич воситаларига эга бўлган хонадонлар сони 864 мингтага етиши лозим. Агар таъминланганлик даражасини вилоятларга нисбатан тақсимлаб чиқсак, қуйидагича манзара пайдо бўлади: Хоразм — 28,2 фоиз, Тошкент шаҳри — 11,4 фоиз, Тошкент вилояти — 13,4 фоиз, Сурхондарё — 5 фоиз, Самарқанд — 6,3 фоиз... Кўриб турганингиздек, натижа кўнгилдагидек эмас. Лекин ҳукуматимиз яна 2 йилу уч ойдан кейин 3 миллион 602 мингдан зиёд хонадонни газ ўлгагич воситалари билан таъминлашни вазифа қилиб қўйган.

Бундай катта эҳтиёжни ана шу муддат ичида бажариш имконияти мавжудми? Лекин ҳайратланарлиси шундаки, асосий ижрочи бўлган «Бошкоммунгаз»даги масъул шахслар бу масалада ҳеч иккиланишаётгани йўқ. Аксинча, аниқ ва лўнда жавоб қайтаришди. Яъни буни икки йўналиш билан изоҳлашга ҳаракат қилишмоқда. Биттаси — кредит, иккинчиси ва энг асосийси эса чет эл инвестициясини жалб қилиш орқали газ ўлчагич воситаларининг катта қисмини ўзимизда ишлаб чиқариш. Қандай қилиб?

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, бу соҳага биринчилардан бўлиб Хитой ҳукумати иккита — ҳам фоизсиз, ҳам имтиёзли кредит ажратди. Бизга айтишларича, 12 миллион АҚШ доллари миқдоридаги газ ўлчагич воситаларини харид қилишга мўлжалланган имтиёзли кредит аллақачон ҳаракатга келган. Вазирлар Маҳкамаси ана шу кредит ижросини таъминлашга қаратилган махсус қарор қабул қилган. Имтиёзли кредит орқали мамлакатимизга яқин бир йил ичида хонадонларга қўйиш учун Хитойдан 12 миллион АҚШ долларилик 450 минг дона газ ўлчагич воситаси келтирилади. Ҳукуматлараро шартномага мувофиқ, бу кредит 10 йил муддатга белгиланган бўлиб, йиллик фойдаси атиги 3 фоизни ташкил этади. Ва яна 4 йиллик имтиёз ҳам берилган. Бу кредит учун тўланадиган 3 фоизлик йиллик фойда 4 йилдан кейин қайтарила бошланади, демак. Бу, албатта, ўзига хос имконият. Айни пайтгача ана шу кредит ҳисобидан мамлакатимизга 81 минг дона газ ўлчагич воситаси олиб келинди. Асосий мақсад — кредит учун мўлжалланган газ ўлчагич воситаларини тез ва қисқа фурсатда келтириш.

Иккинчи кредит эса фоизсиз, деб аталади. Демак, бериладиган кредит учун ҳеч қандай фойда (фоиз) олинмайди. Бу 30 миллион юан (3,6 миллион АҚШ доллари) миқдорида бўлиб, 20 йил муддатга мўлжалланган. Вазирлар Маҳкамаси бу борада ҳам махсус қарор қабул қилган. Ана шу кредитнинг энг мақбул жиҳати шундан иборатки, у фоизсиз бўлиши билан бирга, унга 10 йиллик имтиёзли вақт ҳам берилган.

Вазирлар Маҳкамасининг кредитлар бўйича қабул қилган ҳар иккала қарорида ҳам газ ўлчагич воситаларига «Сувжиҳозгаз» Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонаси кафолатли сервис хизмати кўрсатиши белгиланган.

Бу жараён эндигина бошланаётгани сабабли, Хитой кредитларини биринчиси ва охиргиси, дейиш фикридан йироқмиз. Ва кредитлар газ ўлчагич воситаларига бўлган эҳтиёжни қондиришнинг ягона ёхуд асосий воситаси ҳам эмас.

Энг муҳими, уларни ўзимизда ишлаб чиқаришни ташкил этишдир. «Бошкоммунгаз» асосий эътиборни шунга қаратмоқда. Ва масаланинг туб ечими ҳам ана шу ерда, деб билишмоқда. Модомики, шундай экан, «Бу борадаги аҳвол қандай?», деган савол пайдо бўлади.

Айни пайтда мамлакатимизда 5 та қўшма корхона газ ўлчагич воситалари ишлаб чиқаряпти. «Сувжиҳозгаз» Ўзбекистон—Хитой, «Оникс» Ўзбекистон—Италия, «НамТоч» Ўзбекистон—Россия, «Тошкентценнер» Ўзбекистон—Германия, «Альдемгаз» Ўзбекистон—Австрия қўшма корхоналари шулар сирасига киради. Уларда ҳар йили 330 минг дона газ ўлчагич воситалари тайёрланяпти. Уч йилдагиси тўпланса 990 мингтани ташкил этади. Ва улар, табиийки, эҳтиёжимизни қондиролмайди. Шу боис яна бешта қўшма корхона ташкил этилмоқда. Унинг учтаси «Бошкоммунгаз» корхонасининг «Газтехтаъминот» шўъба корхонаси билан ҳамкорликда тузилган. Шу соҳага масъул бўлган кишиларнинг фикрича, 10 та қўшма корхона тўла қувват билан ишлай бошласа, эҳтиёжимизни қондира олади.

Маълумотларга қараганда, мамлакат аҳолиси бир йилда тахминан 17 миллиард куб газ истеъмол қилади. Ҳукумат қарорида белгиланганидек, агар биз барча хонадонларни газ ўлчагич воситалари билан таъминлай олсак, ҳар йили 3 миллиард кубдан зиёд газни тежай олишимиз мумкин экан. Бу — жами газнинг 20-25 фоизи иқтисод қилинади, дегани. Ва шу ўринда ривожланган мамлакатларда тежамкорлик даражаси бундан ҳам юқори эканлигини назардан қочирмаслигимиз керак.

Бундай далил ва рақамлар барча саъй-ҳаракатларимиз самарасиз кетмаслигига ишонч пайдо қилади. Зеро, эртани ўйлаб қилинадиган ҳар бир ишни ота-боболаримиз хайрли, деб ҳисоблаганлар. Эртасини ўйлаб, яхши ният қилганларнинг адашмасликлари турган гап.

Исмат ХУДОЁРОВ.

ТОМИ ТЕШИК КУТУБХОНА

«Халқ сўзи» назоратида

Кутубхонанинг томи ёпиляпти

Эсингизда бўлса, газетамизнинг 2002 йил 26 мартдаги сонида Нарзулла Равшановнинг "Томи тешик кутубхона" сарлавҳали мақоласи эълон қилинганди. Унда Насафий номидаги Қашқадарё вилояти кутубхонасининг аянчли аҳволи хусусида фикр юритилганди. Мазкур чиқиш юзасидан вилоят маданият ишлари бошқармаси бошлиғи Р.РАЖАБОВ имзоси билан жавоб олдик. Хатда, жумладан, шундай дейилади:

— Мақола вилоят ҳокимлиги ва маданият ишлари бошқармасининг кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилинди. Кутубхона директори Б.Файзиев ишга масъулиятсизлик билан ёндашганлиги ва бошқармага нотўғри ахборот бергани учун эгаллаб турган вазифасидан озод этилди. Шунингдек, кутубхонани капитал таъмирлаш учун 2738,0 минг сўмлик маблағ ажратилди. Кутубхонанинг том қисмини марказлаштирилган ҳолда ёпиш учун 1818 килограмм зангламас тунука, шифер ажратилди. Ҳозирда таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда.

Фуқаролар саломатлиги йўлида

Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш соҳасидаги ўзгаришлар мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг бир қисмидир. Миллат саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик масаласига мамлакатимизда алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шаҳар ва қишлоқларда қатор тиббий объектларнинг бунёд этилиши бунинг яққол далилидир.

Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш дастурига мувофиқ Наманган вилоятининг қишлоқларида сўнгги йилларда 70 га яқин қишлоқ врачлик пункти қурилди. Яқинда бу ерда яна бир нечта тиббий объектнинг тақдимоти бўлиб ўтди.

"Шербулоқ" боғдорчилик-узумчилик ширкат хўжалиги туман марказидан узоқда жойлашган. Эндиликда қишлоқ аҳолисига қишлоқ врачлик пунктида зарур тиббий хизмат кўрсатилади. Бу ерда кундузги стационар, акушер, стоматолог, педиатр хоналари бор.

"Наманганирқурилиштаъмир" акционерлик жамияти қурувчилари томонидан 42 миллион сўмдан ортиқ маблағ ўзлаштирилди. Чуст туманидаги Қорақўрғон қишлоғида врачлик пункти қурилиши учун яна 50 миллион сўм ажратилди. "Ижтимоий қурилиш" акционерлик жамияти ишчилари қисқа муддатда бир сменада 50 кишини қабул қила оладиган даволаш муассасасини бунёд этди.

— Қишлоқ врачлик пунктларининг қурилиши ва самарали фаолият кўрсатиши қишлоқда ижтимоий барқарорликнинг муҳим омилларидан бири саналади, — деди улардан бирининг очилиш маросимида республика соғлиқни сақлаш вазири Ф.Назиров. — Пунктларни замонавий ускуналар ва зарур адабиётлар билан жиҳозлашдан ташқари тиббиёт ходимларининг касбий малакасини ошириш устида ишлашимиз керак.

2003 йилгача мўлжалланган давлат дастурига мувофиқ вилоятда тиббий билим юртларини коллежларга айлантириш ишлари олиб борилмоқда. Наманган ва Чустда бўлғуси ҳамширалар ҳозирдаёқ замонавий коллежларда ўқимоқда. Жорий ўқув йилида Чортоқ тиббий коллежи ўқувчилари ҳам шундай имкониятга эга бўлди.

Соғлиқни сақлаш вазири Ф.Назиров ва вилоят ҳокими Т.Жабборов яна бир тиббий иншоот — "Учқўрғондон" акционерлик жамияти соғломлаштириш маркази очилишида иштирок этди. Мустақилликнинг 11 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилган 50 та объектдан қарийб ярмини тиббий муассасалар ташкил этади.

И. РАЗЗОҚОВ,
ЎзА мухбири.

Республика Ўқувчилар саройида 12 сентябрь куни янги 2002-2003 ўқув йилининг очилишига бағишланган тантанали тадбир бўлиб ўтди. Унда ўқитувчилар, мураббийлар, ушбу саройда сабоқ олган собиқ ўқувчилар иштирок этди.

Ўқувчилар машғулотга киришди

Унда мамлакатимизда ёшлар тарбияси давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланганини таъкидланди. Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан қабул қилинган Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида мактабдан ташқари таълим муассасаларида ўқув-тарбиявий ишларни янада такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилган. Мазкур маърифий масканларнинг ёш авлодни баркамол шахс этиб тарбиялаш, уларнинг ўқишдан ташқари бўш вақтини тўғри ва мазмунли ташкил этиш, ёшларнинг истеъдод қирраларини аниқлашни таъминлашдаги ўрни беқиёсдир.

Бугунги кунда саройда Ўзбекистон Фанлар академиясининг сейсмология, кибернетика, кимё-биология, астрономия каби бир қанча институтлари билан узвий ҳамкорлик ўрнатилган.

Айни вақтда саройда болаларнинг техника, санъат, халқ амалий санъати ва расcомлик соҳасидаги билим ва қизиқишларини оширишга катта эътибор берилаётир. Ҳозир беш минг нафарга яқин ўғил-қиз 200 дан зиёд турли тўгаракнинг аъзоси ҳисобланади. Саройда ташкил этилган "Юлдуз", "Чаман", "Бойчечак" каби болалар бадиий ансамбллари эса нафақат юртимизда, балки хорижда ҳам яхши маълум.

Шу куни Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғида ҳам Халқ таълими вазирлиги "BIOEKOSAN" Республика ёшлари ўқув-услубий мажмуасининг 2002-2003 ўқув йилининг очилишига бағишланган байрами бўлиб ўтди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

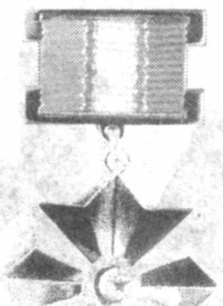

Ўзбекистон Қаҳрамонлари

«Халқимга жоним фидо»

Марат Зокировнинг хаёлидан таниқли грузин ёзувчиси Н.Думбадзенинг «Абадият қонуни» асаридаги бир фикр ҳеч ҳам кетмасди: «Одам ҳақиқий ҳаётнинг қадрига тўлиқ етиши учун умрида лоақал бир марта ўлим тўшаги билан рўпара келиши керак экан».

— Қаердаман ўқидим шу жумлаларни, — дерди у ўзига ўзи гоҳ хижолат чекиб, гоҳ сесканиб.

Кўп ўтмай — 1984 йилда туманда масжид қуриш ҳамда мавжудларини таъмирлаш ишларига қўшилганликда айбланиб, райкомнинг идеология котиблигидан четлаштирилганидан сўнг ҳаёт сабоғидан келиб чиқиб ўзича хулоса қилди: «Қоқилмаган, бир марта мансабидан айрилиб кўрмаган одам ҳақиқий раҳбарлик салоҳиятини англамаскан. Амал аслида халққа хизмат қилиш учун берилади».

Жиззахдаги 36-мактаб директори лавозимида ишлай бошлагач, қуйининг дардини англамаганини тушунди. Ҳақиқий раҳбарлик масъулияти, имкониятларини энди ҳис эта бошлагандек эди. Шу боис бор билими, қуввати, маҳоратини мактабнинг келажагига, гуллаб-яшнашига қаратишга аҳд қилди.

Аввало ўқитувчиларни аттестациядан ўтказиб, уларнинг билим ва имкониятлари доираларини ўрганиб чиқишни ташкил этди. Мактабга ўз устида ишлайдиган, интилувчи муаллимлар жалб этилди. Ташкилий ишлар, изланишлар боис тезда қишлоқ мактабида бошқалардан фарқли ўлароқ иссиқхона, спорт зали, янги синф хоналари қурилди. Аълочи ўқувчилар стипендия ола бошладилар. 1990 йилга келиб 36-мактаб республикадаги «Энг яхши илм маскани» кўрик танловида фахрли III ўринни олди.

Мустақиллик мамлакатимизнинг халқ таълими тизимида ҳам туб бурилишлар ясашни тақозо этгани соҳа мутасаддилари олдига улкан вазифалар қўйди. «Таълим тўғрисида»ги Қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ижроси йўлидаги саъй-ҳаракатлар Марат Зокировнинг тадбиркорлик қобилиятини, ташаббускорлик маҳоратини ёрқин намойиш этди.

1995 йили Жиззах Давлат педагогика институти қошида ташкил этилган Иқтидорли болалар лицейи директорлигига М.Зокировни тавсия этишганида унинг лаёқати, уддабуронлиги, қаттиққўл, аммо ғамхўр педагог эканлигини инобатга олишгани аниқ. Лекин домланинг айнан шу даргоҳдаги фаолияти уни элга танитишини кўпчилик ўйламаган бўлса керак. Мана, етти йилдирки, вилоятнинг энг иқтидорли болалари танлов асосида шу лицейда ўқишяпти. Уларнинг олий ўқув юртларига кириш кўрсаткичи 85-90 фоиздан кам эмас.

Лицей хоналарини безаб турган Фахрий ёрлиқлар, эсдалик совғалари, вазаю кубоклар ҳамда ўқувчи ёшларнинг ижод намуналарини кўриб қалбингиз яйрайди.

— Лицейимизнинг бу қадар катта муваффақиятлари замирида вилоят ҳокимлигининг доимий эътибори, ғамхўрлиги билан бир қаторда касбига меҳр қўйган ёш ўқитувчиларимиз, олим-педагогларимиз меҳнати ётади, — дейди М.Зокиров. — Фан доктори Файзулла Бойназаров, профессор Худойберган Жўраев, Халқ ўқитувчиси Босим Абдураҳмонов, «Меҳнат шуҳрати» ордени нишондори Сарвар Муродов каби устозлар билан фахрланмай бўладими?

Ҳаммаси яхши кетаётганди. Тақдир экан, олдинги йили биз ўша юқорида айтган, Марат аканинг хаёлига негадир тез-тез келиб турадиган воқеа содир бўлди. Домланинг юраги қаттиқ хуруж қилиб қолди. Мутахассислар беморнинг ҳаётини жарроҳлик операциясисиз сақлаб қолишнинг иложи йўқлигини айтишди. Тошкентдаги малакали мутахассислар М.Зокировни 62 ёшида ҳеч муболағасиз ҳаётга қайтаришди.

У соғайиб улгурмасиданоқ дилдаги режаларини амалга оширишга шошилди. Тўплаб юрган материалларини жамлаб китоб қилди. Ҳамкасблари учун қўлланмалар тузди. Натижада икки йилда «Маърифий сабоқлар», «Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон», «Ўзлигини англаган халқ», «Соғлом авлод — миллат кўрки» каби ижод намуналари ўқувчилар қўлига тегди. Катта оила — педагоглар сулоласи эмасми, қўлланмалар аввало оила даврасида, лицейдаги нуфузли олимлар, профессорлар иштирокида муҳокама этилгани боис мутахассислар, китобхонлар эътиборини тортяпти.

Дарвоқе, М.Зокиров турмуш ўртоғи Мўътабар ая билан 10 нафар фарзандни вояга етказишган. Ўғил-қиз, келин-куёвларнинг 16 нафари педагог. Оилада 36 набира тарбияланмоқда. Марат акани олий мукофот — «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони билан табриклашга борганимизда уларнинг ҳаммаси жамулжам ўтиришган экан.

— Ўтган умримдан нолимайман. Мустақиллик йилларидаги эркин фаолиятим билан эса фахрланаман, — дейди Марат ака ғурурланиб. — Миллатимиз равнақи, Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида жон куйдириб меҳнат қилаётган ҳар бир юртдошим фахрланишга ҳақли. Мен эса бахтимни ёшлар тарбиясидан топдим. Агар ҳаёт орқага қайтсаю мендан касбни танлашни сўраса албатта мураббий-ўқитувчиликни танлаган бўлардим.

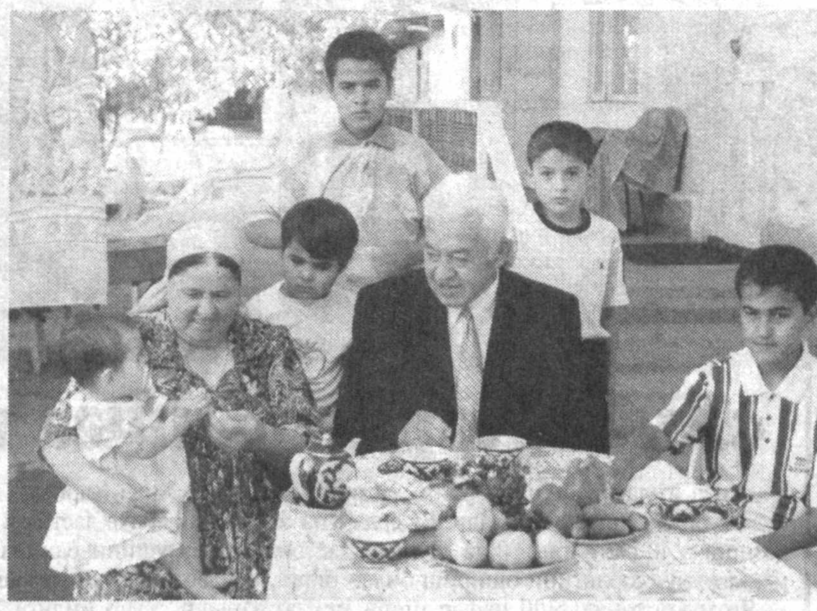

Лицейнинг компьютер хонасида суҳбатлашиб ўтирганимизда ўқувчилардан бири ҳаяжон билан хабар қилди. Компьютер экранида АҚШ фуқароси, тинчлик корпуси вакили Одей Шейннинг Халқаро «Интернет» тизими орқали Марат Зокировга «Ўзбекистон Қаҳрамони» бўлганлиги муносабати билан йўллаган табрикномаси турарди.

— Лицейимизда икки йил ишлаб, яқинда юртига кетганди. Ўн биринчи фарзандимдай бўлиб қолган, — деди Марат ака қувониб.

Мен эса мамлакатимиздаги хушхабарнинг бир зумда ер юзига тарқалиб улгурганидан қувондим. Америкадай ривожланган давлатларда Ватанимиздаги ҳар бир ўзгариш, ютуқни кузатиб турганлар борлигидан, уларнинг бизга хайрихоҳлигидан таъсирландим.

Ўзининг янги-янги қаҳрамонлари етишиб чиқаётган Ўзбекистоннинг жаҳонга юз тутгани шу эмасми?

Баҳриддин САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: Марат Зокиров оила аъзолари даврасида.
И.ТЎРАЕВ (ЎзА) олган сурат

Шукроналик

Тадбиркор бекада минг бир фазилат бўлади

Мустақилликнинг илк йилларида қалбимни жуда катта ҳадик, тўғрироғи, хавотир эгаллаб олган эди. Ўтган турғунлик йиллари, алғов-далғов, чалкаш ва тартибсиз воқеа-ҳодисаларга бой қайта қуришнинг субутсизлиги кўпчилик каби менинг ҳам фикрларимни чувалаштириб юборди. Ўша пайтларда мустақилликни қандай қарши олишни билолмай иккиланиб қолганимиз ҳеч кимга сир эмас. Лекин бир оз вақт ўтиб, мамлакатимизда рўй бераётган туб ўзгаришлар, иқтисодий ислоҳотлар, таълим, тиббиёт, умуман барча-барча соҳадаги янгиликлар халқимиз дилидаги ана шундай хавотирларни бартараф қилди-қўйди.

Энди одамлар аввалгидек саҳардан шомга қадар дастгоҳга тикилиб, бир хил вазифани бажармайдиган, «вақтим ўтса бўлди» дея соат санамайдиган, аксинча барча нарса ўзи учун эканлигини, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаргандан кўра, оз бўлса-да, сифатли, кўп даромад келтириши мумкинлигини англаб етдилар.

Бизнинг «Тадбиркор аёл» уюшмамиз чин маънода мустақиллик мевасидир. Уюшмамиз тадбиркорлик билан шуғулланмоқчи бўлган аёлларни бирлаштиришни ўз олдига мақсад қилди. «Тадбиркор аёл» республика ассоциацияси Ўзбекистоннинг барча вилоят ҳамда туманида ташкил топган бўлиб, вилоятларда 14 та бўлимимиз фаолият кўрсатяпти. Чекка қишлоқдаги аёлларимиз ғайратини кўриб уларга озгина кўмак, рағбат бўлса, тоғни талқон қилишади, деб ўйламай иложингиз йўқ. Бундай аёлларимизга мана 11 йилдирки, уюшмамиз ўз ёрдамини, маслаҳатини бериб келяпти. Бугунги кунда республикамиз бўйича тўрт мингдан ортиқ аъзоларимиз бор. Уюшмамизга аъзолик якка тартибда ёки жамоа шаклида ҳам бўлиши мумкин. Аёлларимиз хорижда малака ошириш, технология ва лойиҳаларни ўрганиш имкониятига эга.

Умуман олганда, бекаларимиз зукколик, тадбиркорлик, ишбилармонлик каби фазилатларни ўзларида шакллантираётганликлари қувонарли ҳол.

Турли халқаро анжуманлар, катта-катта йиғилишларда аёлларимиз ўз фикрларини бийрон баён этаётганликларини, кўча-кўйда машина бошқариб, кечқурун фарзандлари қошида оналик, бекалик вазифасини ўтаётган аёлларимизни кўриб Аллоҳга минг бора шукр айтаман.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА,
«Тадбиркор аёл» Тошкент шаҳар уюшмаси раиси.

Тажриба. Таҳлил. Таққос

Сурув баракаси

ёхуд Бухоро қоракўлчилигининг шуҳрати тикланадими?

Дунёда юрт кўп, Ватан кўп. Уларнинг ҳар бири ўзига хос, бетакрор. Назаримда, кўҳна ва навқирон Бухорони анчайин ҳавас ёхуд таомил учунгина зиёрат қилиб бўлмайди. Бу шариф маконнинг остонасига маънавий покланиб қадам босмоқ жоиз. Зеро, асрларга бўйлашган ҳар бир обидаси — мўъжиза, ҳар бир ғишти — чинакам тарих, ҳар бир зарраси — кўзга тўтиё!

Шундай. Муқаддас нарса борки, беҳикмат эмас. Одатда ҳар бир воҳанинг ижтимоий қиёфасини белгилайдиган ўзига хос устувор жиҳатлари бўлади.

Бухоронинг ўзига хослиги нимада? Пахтаси, пилласи, нефти, гази ёхуд ноёб осори атиқаларидами? Йўқ, шуларнинг ўзидангина иборат эмас. Воҳа номини дунёга таратган яна бир хазина борки, у ҳақда тўхталмасдан ўтиб бўлмайди. Бу — қоракўлчилик.

I.

Тарихий манбаларда ёзилишича, Зарафшон дарёсининг қуйи оқимида, Буюк Ипак йўлида жойлашган Бухоро қадим савдо марказларидан бири ҳисобланади. Унинг чўл ҳудудларида табиий шароитда кўпайишга мослашган беҳисоб туялар, қоракўл қўйлар парваришланган. Қоракўлчилик ҳақидаги дастлабки маълумотларни бундан неча асрлар аввал араб сайёҳи ибн Қаукал, шунингдек, буюк ватандошимиз Абу Бакр Муҳаммад Наршахий ўзининг «Бухоро тарихи» китобида ёзиб қолдирган. Бу икки муҳим манба ҳозирги қоракўл зотли қўйлар энг кўҳна насл эканлиги, улар аждодларимизнинг узоқ ўтмишдаги машаққатли меҳнати ва изланишлари натижасида юзага келганлигидан далолат беради.

Хусусан, XVII-XIX асрларда Бухоро қоракўлининг довруғи дунёга таралган, улар Шарқу Ғарб бозорларида қўлма-қўл бўлиб кетган. Ўша йиллари Москва, Санкт-Петербург, Нижний Новгород шаҳарларида кўплаб қоракўлчи бойларнинг савдо дўконлари бўлганлиги ҳақида ўқиганмиз ва эшитганмиз. Бу каби тижорий алоқалар, шак-шубҳасиз, турли миллатга мансуб халқлар ўртасида ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик ришталарини мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этган.

Хўш, нафис ва сержило мўйна маҳсулотларининг асл ватани бўлган Бухорода тармоқнинг бугунги аҳволи қандай?

II.

Қизилқум бағрида серўт яйловлар, табиий равишда кўпайишига мослашган озуқабоп экинлар беҳисоб. Бу эса қоракўлчиликни ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, сурувга сурув қўшишда бебаҳо имкониятдир. Ҳар қандай эзгу иш замирида меҳнат ва ташаббус ётади. Мутахассисларнинг фикрича, бир вақтлар Ўртачўлнинг Қорақир, Кўкча, Қоровулбозор ҳудудларида миллионлаб қўй-қўзилар боқилган. Албатта, бундан келадиган фойда ҳам юқори бўлган. Тармоқ жиловини қўлда тутиб турган собиқ «марказ»га худди шу керак эди. Хусусан, ўтган асрнинг 70-йиллари иккинчи ярмидан бошлаб қўлланилган «СЖК» усули тармоқ ривожига салбий таъсир кўрсатди. Қўйларни серпушт қилиб, улардан йилига 2-3 тадан қўзи олишга йўналтирилган мазкур усул аслида чорвачилик учун кони зиён эди.

Оқибатда нима бўлди, денг? Қоракўл қўйлари нимжонлашди, улар орасида ўлим кўпайди, қоракўл терилари сифати пасайиб, ҳажми кичрайиб кетди. Бундай маҳсулотга на ички, на ташқи бозорда талаб йўқ эди. 80-йиллар бошига келиб, биргина Бухоро қоракўл заводи омборларида 2 миллион донага яқин тери тўпланиб қолганлиги фикримиз далилидир.

Тўғри, ўша пайтда замон ҳам, тартиб ҳам бошқача эди. Энди-чи? Энди биз нафақат ўз тақдиримиз, балки миллий бойликларимизга ҳам ўзимиз эгалик қилмоқдамиз. Бунга осонликча эришилгани йўқ, албатта. Президентимиз, ҳукуматимиз сердаромад соҳа — қоракўлчилик истиқболини ўйлаб, катта ишларни амалга оширяпти.

Узоққа бормайлик. Вазирлар Маҳкамасининг «Қоракўлчиликда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва уни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори (1998 йил 13 июнь) тармоқда ўзига хос бурилиш даврини бошлаб берди, десак асло хато қилмаймиз. Нима учун? Чунки ушбу қарорда қоракўлчилик соҳасида иш услубини тубдан янгилаш, пайчиликка асосланган ширкат хўжаликларини тузиш ва оила пудратига кенг йўл очиш, қоракўл тери ҳамда жунни қайта ишлаш жараёнига замонавий технологияларни олиб кириш, экспорт ҳажмини ошириш, бўнак учун хўжаликларга ажратиладиган кредит миқдорини кўпайтириш каби масалаларга жиддий эътибор қаратилган эди.

Мана, орадан тўрт йилча вақт ўтди. Самара қандай? Бухоро вилояти мисолида оладиган бўлсак, кейинги давр мобайнида қоракўл қўйлари сони 15 минг бошга, мўйна тайёрлаш ҳажми 3,5 бараварга кўпайди. Наслчилик ишларини яхшилаш, қоракўл териларини янги турлари ва навларини яратиш, экспортбоп маҳсулотлар тайёрлаш соҳасида ҳам сезиларли натижаларга эришиляпти.

Ҳозирги кунда «Бухороқоракўл» ширкатлар уюшмаси таркибида 9 та хўжалик мавжуд бўлиб, улар Қизилқумнинг чекка этакларигача чўзилган. Яйлов ҳудудлари катта, чўпон отарлари якка-якка, бир-биридан юзлаб чақирим узоқ масофада жойлашган. Бу ҳол, табиийки, уларга хизмат кўрсатишда муайян қийинчиликларни келтириб чиқаряпти.

— Тўғри, муаммолар бор, — дейди биз билан суҳбатда вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси чорвачилик бўлимининг бошлиғи А. Очилов. — Буни яхши тушунамиз. Қоракўлчилик самараси табиий шарт-шароитга, аниқроғи, йилнинг қандай келишига кўп жиҳатдан боғлиқ. Хабарингиз бор, жорий йил баҳори серёғин келди. Яйловларда ўт-ўлан сероб. Лекин тармоқни жадал ривожлантириш учун шунинг ўзигина кифоя қилмайди. Энг аввало, чўпон отарларида мулкка бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш, сервис хизматини такомиллаштириш лозим, деб ўйлайман. Бу — биринчиси. Иккинчидан, наслчилик соҳасида совлиқларни ёши, туси, класси, гул турига қараб саралаш яхши самара беради. Наслли қўзичоқлар наслли совлиқлардан олинишини унутмаслигимиз даркор.

Очилов шундай деб, бизга тармоқ фаолиятига оид айрим маълумотларни тақдим этди. Аён бўлишича, ҳозирги кунда вилоятнинг чўл ҳудудларида 292 минг 504 бош қўй-қўзи парвариш қилинмоқда. Жорий йилнинг ўтган саккиз ойи мобайнида она қўйлардан 113 минг 75 бош қўзи олинди, 38 минг 892 дона қоракўл тери тайёрланди. Эътиборли томони шуки, бу кўрсаткичлар 2001 йилнинг айни шу давридагига нисбатан анча кўпдир.

Тармоқда ўсиш, жонланиш борлиги яхши, албатта. Бироқ ёлғиз дарахт ўрмон бўлолмайди. Қоракўлчилик бугун вилоят иқтисодиётига кутилганидек самара келтиряптими? Унинг яқин келажакдаги истиқболи қандай?

Масала ана шунда.

III.

Ҳамонки, гап қоракўлчилик хусусида кетар экан, воҳадаги кўҳна корхоналардан бири — «Бухороқоракўл» акциядорлик жамияти фаолиятига назар ташлайлик. Чунки жаҳон андозаларига мос ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, валюта тушумини кўпайтириш, воҳанинг иқтисодий салоҳиятини мустаҳкамлашда ушбу жамоанинг ўз ўрни бор.

Кўнчилик — нозик, машаққатли касб. Асосий ишлар қўлда бажарилади. Терини ошлашдан тортиб, уни ювиш, қуритиш, навлаш, саралашгача — ҳаммаси учун алоҳида қунт ва темир ирода керак.

Корхона ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи Нурали Аҳмедовни суҳбатга тортамиз.

— Ушбу жамоада кўп йилдан бери меҳнат қиламан, — дейди у [illegible] салмоқлаб. — Ҳаёт қизиқ экан-да. Заводимиз мустақилликкача собиқ Иттифоқ ҳудудидаги мўйначилик корхоналарига асосан хомашё етказиб беришга [illegible] ган [illegible] шўрваси қачон татиган? Эътибор беринг: қишу ёз заҳмат чекиб меҳнат қиладиган чорвадор қоракўл терининг ҳар донаси учун [illegible] бўйича 2-3 сўм, уни ошлаган ва қайта ишлаган [illegible] тийин ҳақ олса, [illegible] машоқда йўқ мўйначилик корхонаси икки-уч ҳисса, ҳатто ундан ҳам кўпроқ фойда кўрарди. Қани адолат? [illegible] етмагандек, «марказ»лик мутахассислар [illegible], яъни [illegible] даражаси [illegible] ишлов [illegible] деган [illegible] рўкач [illegible], улар [illegible] арзон [illegible] ишдан [illegible] бошқа [illegible] ҳаммаси [illegible] ўзимиз[illegible] олгани йўқ. [illegible] кеч [illegible] ишчи-[illegible].

— Демак, бир вақтлар «ўтириб» қолган «Бухороқоракўл» ўз қаддини тиклаяпти, деб хулоса чиқарса бўлар экан-да?

— Йўқ, хулоса қилишга ҳали эрта. Негаки, олдинда қиладиган ишларимиз кўп. Бозор шароитида маҳсулотни хомашё сифатида сотиш билан муддаога эришиб бўлмайди. Ривожланган давлатларда саноат мўйначилиги борасида катта тажриба тўпланган. Биз ҳам замон талабидан келиб чиқиб, истеъмолчиларга хомашё эмас, балки тайёр маҳсулот етказиб бериш имкониятларини кенгайтиряпмиз. Чунки бошқа йўлнинг ўзи йўқ.

— Бухоронинг қора ва сур қоракўли Лейпциг ярмаркасида икки бор намойиш этилиб, олтин нишонга сазовор бўлганлиги ҳақида эшитганмиз...

— Тўғри. Мўйна маҳсулотлари жаҳон бозорида ҳамиша харидоргир. Унинг «юмшоқ олтин» дея таърифланиши бежиз эмас. Ахир, табиат мўъжизаси саналган кўк, қора, сур, дурагай ва бошқа хилдаги камалакранг териларнинг олтиндан кам жойи борми? Улар — бизнинг бойлигимиз, миллий ифтихоримиз.

Суҳбатдошимнинг сўзларини тингларканман, унинг ўз касби, корхонаси билан нечоғли фахрланишини дилдан ҳис этдим. Самарқанд қишлоқ хўжалиги институтини битирган бу инсоннинг кўнглида ниятлари, ташвиши кўп. Аҳмедов ўз уйидек қадрдон бўлиб қолган корхонасининг ютуқларидан қанчалик қувонса, унинг тараққиётига ғов бўлаётган муаммо ва камчиликлардан шунчалик куйинади. Бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Ҳаёт бедор, курашчан одамлар билан тўкис, файзли. Уларни ана шу муқаддас туйғудан маҳрум қилиб кўринг-чи?..

Ҳозир корхонада 6 та цех фаолият юритмоқда. Бизга айтишларича, мўйнабоп маҳсулот тайёрлаш учун терини оби-тобида ошлаш, ювиш, саралаш, бўяш талаб этилади. М. Ғуломов, С. Қурбонова, З. Ҳамидова, К. Ҳайитов каби малакали ходимлар бу ишларнинг ҳадисини олишган. Қоракўл териларни ошлаш арпа ёрмаси ва ош тузи эритмаси ёрдамида амалга оширилади. Бунинг учун касбий билимдан ташқари маҳорат ва тажриба ҳам керак, албатта.

Журналист Носир Тошевнинг номи кўпчилик газетхонларга таниш. Узоқ йиллар мобайнида таҳририятимизда ишлаб, тажриба орттирган бу ҳамкасбимиз яқиндан бошлаб «Халқ сўзи»нинг Бухоро вилояти бўйича мухбири сифатида иш бошлади. Қуйида унинг вилоят мухбири сифатида ёзган дастлабки мақоласи билан танишасиз.

Маҳсулот тайёрлашда унинг дизайни, қулайлиги, мавсумбоплигига алоҳида эътибор берилади. Шу мақсадда корхона ҳузурида маркетинг хизмати жорий этилган. Бухоро ва Тошкентда жамиятнинг фирма дўконлари, Минск шаҳрида «Савдо уйи» ишлаб турибди. Иқтисодий манфаатдорлик ҳам чакки эмас. Ўртача маош — 32 минг сўм. Ошхона, клуб, чойхона, спорт зали жамоа аъзолари ихтиёрида. Ўтган йили маҳсулот савдосидан 43 миллион сўм соф фойда олинди. Хориждан келтирилган замонавий тикув машиналари мўйначиларнинг мушкулини осон қиляпти.

Тайёр маҳсулотга келсак, айни кунда уларнинг тури йигирматадан ошади. Булар — аёлларга мўлжалланган мўйна либослар, бош кийимлари, эркаклар дублёнкаси, жакетлар, ҳарбий хизматчиларнинг попоқлари, ним пальтолар ва ҳоказо. Энг муҳими, корхонада чиқитсиз технологияга ўтилган. Брак ва қийқим тери бўлаклари ҳисобига ишлаб чиқарилаётган бежирим кийим-кечаклар ҳам ички ва ташқи бозорда ўз ўрнини топяпти.

— Жорий йилнинг бошида «Антиқақоракўлча» шўъба корхонасини ташкил этдик, — гурунгга қўшилади корхона бош муҳандиси Раҳматжон Эргашев. — Бу ерда 40 киши доимий иш билан банд. Навоий вилоятининг чорвадор туманларидан бири — Конимехда корхонамиз шохобчаси фаолият кўрсатяпти. Бозор талабини ўрганиб, шу асосда харидоргир маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қиляпмиз. Бу эса, табиийки, иқтисодий муаммоларни ҳал этишда қўшимча имкониятдир.

— Муаммодан сўз очдингиз...

— Бу йил хорижга 400 минг доллар миқдорида маҳсулот экспорт қилишимиз керак. Мана, орадан саккиз ой ўтди. Натижа қандай? Афсуски, бу йўналишдаги фаолиятимиз билан мақтана олмаймиз. Сабаб? Қоракўл териларини сотиш ва сотиб олишнинг ягона мезони йўқ. Ҳар ким ўз билганича иш тутяпти. Эркин савдода битта яхши тери ҳозирги нархларда 14-15 минг сўмга баҳоланади. Биз эса 4,5-5 минг сўмдан ортиқ тўлай олмаймиз. Чунки белгиланган прейскурант бор. Энди ўйлаб кўринг: мижоз мўмай фойдадан қочиб, ўз маҳсулотини бизга сотадими? Йўқ, албатта. Пул ҳисоб-китобни хуш кўради. Ҳозирги кунда қоракўл тери давлат монополиясидан чиқарилган. Модомики, шундай экан, тармоқ корхоналарига тўла иқтисодий эркинлик бериш фурсати етди, менимча...

— Бундан давлат ҳам, корхона ҳам кўпроқ манфаат кўрарди, демоқчисиз-да?

— Шундай. Бозорнинг ўз қонуни бор. Унга ҳаммамиз бирдек амал қилишимиз керак. Афсуски, ҳозирча бундай бўлмаяпти. Банк-молия тизимида маъмурий «тўсиқ»лар кўп. Яна бир нарса кишини ажаблантиради. Корхона ўз маҳсулотини эркин баҳода сотадиган бўлса, бунинг учун нега жаримага тортилиши керак? У ҳолда мулкка эгалик ҳуқуқи қаёқда қолади? Қизиқда... Баъзи ҳудудларда тоза насл берадиган қоракўл қўйлар сони камайиб кетаётгани ачинарлидир. Биз хом терини қоракўлчилик хўжаликларидан ўзаро шартнома асосида харид қиламиз. Якка шахслар билан нақд пулда ҳисоб-китоб қилишга рухсат йўқ. Агар шундай бўлганда...

IV.

Бу мулоҳазаларга яна нимани қўшимча қилиш мумкин? Халқимизда «Сурув баракаси қўй туёғида», деган гап бор. Туёқ эса ўз-ўзидан кўпаймайди. Қоракўлчилик — билганга кони фойда. Яъни, арзон гўшт, жун, тери етиштириш учун ортиқча куч ва харажат талаб қилинмайди. Бинобарин, тармоқ истиқболига алоҳида эътибор ва ғамхўрлик билан ёндашиш, унинг тараққиётига ғов бўлаётган муаммоларга ечим топиш кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан биридир. Ана шунда яйловларимиз сурув-сурув қўй-қўзиларга тўлиб, ўзбек қоракўлининг шуҳрати яна оламни тутиши тайин.

Носир ТОШЕВ,
«Халқ сўзи»нинг Бухоро вилояти бўйича мухбири.

Матбаа тармоғини ривожлантириш истиқболлари

Мамлакатимиз пойтахтида "Матбаачиликда ахборот-коммуникация тизимлари, бозор шароитида техника ва технология" мавзуида IV халқаро илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акционерлик компанияси томонидан ташкил этилган мазкур конференция матбаа тармоғига ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва соҳанинг ривожланиш истиқболлари, бу соҳа учун ўрта ва олий маълумотли мутахассисларни тайёрлаш масалаларини муҳокама этиш мақсадида ўтказилди.

Маълумки, газета, журнал, китоблар ва бошқа матбаа маҳсулотини харид қилаётганда, биринчи галда, сифатига, дизайнига ва расмларига эътибор берилади.

Харидорга бундай маҳсулотни таклиф этиш учун замонавий ускуналар билан янги компьютер технологияларидан фойдаланиш ва юқори малакали мутахассислар зарур.

Бу вазифаларни муайян молиявий маблағларсиз ҳал этиб бўлмайди. Бу "Шарқ" акционерлик компанияси учун аён бўлиб қолди. Бугунги кунда у республикамиз ва Марказий Осиёдаги энг йирик газета-журнал мажмуи ҳисобланади.

Шу мақсадда Корхоналарни хусусийлаштиришдан сўнг қўллаб-қувватлаш бюроси билан биргаликда "Шарқ" НМАК тақдимоти ўтказилди.

Сўнгги йилларда компания ўнлаб юқори самарали технологик ускуналарни ишлаб чиқаришга жорий этди. Янги авлод компьютерлари, фототериш автомат мосламалари ва бошқа техникани ўрнатди, улар ягона тармоққа бирлаштирилди.

Газета ва журналларни рангли чоп этиш ускуналарини ишлаб чиқарувчи дунёнинг етакчи компаниялари — "Гейделберг", "Ман Пламаг", КБА "Планета" (Германия)дан таклифлар келиб тушди.

Компания ўз олдига мамлакат аҳолисини мактаб-ёзув товарлари билан таъминлаш вазифасини қўйган. Шу мақсадда Е.С.Н "WILL" (Германия) ва "Белломатик" фирмаларининг дафтар ишлаб чиқариш линияларини сотиб олиш режалаштирилмоқда. Бу ички бозор талабини қондириш ва маҳсулотнинг бир қисмини экспорт қилиш имконини беради.

Мамлакат ҳукумати қарорига кўра компания акцияларининг 44 фоизи ҳамда "Шарқ-Мир" супермаркети биноси хорижий инвесторларга сотилади.

Ж. РАУПОВ,
ЎзА мухбири.

Тарих билан рўбарў

Ёдингизда бўлса, Президентимиз Шаҳидлар хотираси ёдгорлик мажмуида бўлганларида ёшларнинг бу ерга кўпроқ келиши улар дунёқарашида, тарбиясида муҳим роль ўйнашини алоҳида таъкидлаган эдилар. Бунга жавобан Жиззах вилояти ёшларининг "Камолот" ижтимоий ҳаракати вилоят бўлими алоҳида тадбир ишлаб чиқди. Унга кўра, пойтахтимиздаги Шаҳидлар хотираси ёдгорлик мажмуига ёшлар саёҳатлари уюштирилади. Илк зиёратчилар Мирзачўл туманидан 45 нафар йигит-қиз бўлишди. Улар мажмуани зиёрат қилиб, Қатағон қурбонлари музейидаги тарихий ҳужжатлар, экспонатларни кўриб қайтдилар.

Ўз мухбиримиз.

Тинчликка даъват

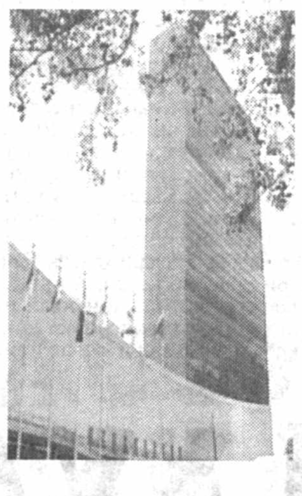

Покистон президенти Парвез Мушарраф Ҳиндистонни Исломободнинг Жанубий Осиёда тинчлик ўрнатиш йўлидаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлашга даъват этди. Нью-Йоркда БМТ Бош Ассамблеясининг 57-сессиясидаги нутқида Покистон раҳбари Исломобод ва Деҳли ўртасидаги Кашмир муаммоси бўйича зиддиятлар ҳамон кескинлигича қолаётганлигини таъкидлаган.

«Ассошейтед Пресс» ахборот агентлигининг маълумотига қараганда, Мушарраф ядро қуролига эга бўлган икки давлат ўртасидаги кескинликни бартараф этиш учун зудлик билан лозим чораларни кўриш муҳимлигини қайд этди.

Аъзолик тикланади

БМТ Бош Ассамблеясининг 57-сессиясида АҚШ Президенти Жорж Буш мамлакат ЮНЕСКОга аъзолигини қайта тиклашини маълум қилган. АҚШ БМТнинг таълим, фан ва маданият бўйича ушбу ташкилотидаги аъзолигини 17 йил аввал тўхтатган эди.

«Рейтер» агентлигининг хабарига кўра, Буш АҚШнинг ЮНЕСКО раҳбарияти томонидан ўтказилган ислоҳотлардан қониқиш ҳосил қилганини ва ташкилот фаолиятида иштирок этишга тайёр эканлигини билдирган.

Шарҳловчи минбари

АҚШ: ЖАБРДИЙДАЛАРГА ҲУКУМАТ ЁРДАМИ

Ўтган йили 11 сентябрда амалга оширилган террорчилик натижасида АҚШнинг катта иқтисодий зарар кўргани оммавий ахборот воситаларида батафсил ёритилди. Бироқ ушбу хунрезлик оқибатида қурбон бўлганларнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғлари кўрган маънавий зарарни рақамлар билан ўлчаб бўлмайди. Шу боис АҚШ ҳукумати фожеадан жабр кўрган фуқароларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга ҳаракат қилмоқда.

Ушбу санага бир йил тўлиши арафасида АҚШ ҳукумати қурбон бўлганларнинг қариндош-уруғларига товон тўлашни бошлади. Дастлабки маълумотларга қараганда, бу ҳақдаги ҳужжатлар 25 кишига расман жўнатилган. Уларнинг тўққиз нафари пулни қабул қилишга рози бўлганини билдирган. Ёрдам бериш тадбирини уюштираётган АҚШ ҳукумати ҳузуридаги махсус жамғарма раҳбари Кеннет Файнбергнинг таъкидлашича, фожеа қурбонларининг барча қариндош-уруғлари ҳукумат ёрдамидан фойдаланиши мумкин.

— Ҳукумат томонидан ишлаб чиқилган ушбу дастурга биноан, ҳар бир оила ўртача бир ярим миллион доллардан кўпроқ пул олиши мумкин. Аммо бу рақам қатъий белгиланмаган. Ёрдам пули миқдори фақат қурбон бўлганларнинг оила аъзолари сонига, балки уларнинг ёши ва фожеа содир булгунга қадар топаётган даромадига қараб ҳам белгиланади. Масалан, 60 ёшли кам даромад қиладиган дўкон хизматчисининг яқинлари 300 минг доллар олиши мумкин. 35 ёшли яхши топадиган ишбилармоннинг етим қолган икки фарзанди эса 3 миллион доллардан кўпроқ олади.

Даставвал, ушбу товон пулидан суғурта ва нафақа учун чегириш кўзда тутилган эди. Бироқ бу режа жабрдийдаларнинг норозилигига учради. Уларнинг айтишича, ҳукумат ажратаётган ёрдам пули миқдори тушунмовчиликлар келтириб чиқаради. Чунки, унда ушлаб қолинадиган пулнинг аниқ миқдори белгиланмаган.

Ҳозиргача АҚШ адлия вазирлигига фожеа қурбонлари яқинларидан товон пули сўралган 662 ариза тушган. 11 сентябрда амалга оширилган қўпорувчилик натижасида эса уч минг уч юз киши қурбон бўлганди. Биргина Нью-Йоркдаги Жаҳон савдо марказида юз берган портлаш оқибатида 2825 киши ҳалок бўлган.

Яқинда Нью-Йорк шаҳри мэри Жаҳон савдо марказидаги портлашда ҳалок бўлганларнинг аниқ сонини эълон қилди. Ушбу маълумотда рўйхатнинг демографик таркиби, қурбонларнинг ёши ва туғилган жойи ҳам маълум қилинган. Унга биноан, қурбон бўлганларнинг қарийб 98 фоизи қариндош-уруғлари томонидан тасдиқланган. Уларнинг 98 фоизи шу ерда ишлаган, 1127 киши мазкур шаҳарда истиқомат қилган. 500 киши Нью-Йорк штатидан бўлган, 905 нафари эса қолган йигирмата штат аҳолиси вакиллари эди. Қурбонлар орасида хорижликлар ҳам кам эмас.

Саидмурод РАҲИМОВ,
ЎзА шарҳловчиси.

Комендант соати эълон қилинади

Исроил қўшинлари Фаластиннинг Рафоҳ шаҳрини қуршовга олди. Ундан аввал улар Тулькарм шаҳрига кирган эди.

«Рейтер» агентлигининг маълумотига кўра, Рафоҳга 60 га яқин танк киритилган. Исроил ҳарбийлари шаҳарга кириш йўлларини ёпган. Бунинг натижасида шаҳарнинг ташқи дунё билан алоқаси узилган.

Тулькармда 10 га яқин танк Фаластин ва Исроил чегараларидаги позицияларни эгаллаган. Армия вакилининг айтишича, эгалланган ҳудудларда комендант соати эълон қилинади.

Янги йил кунидаги портлаш

Эфиопия пойтахти Аддис-Абеба шаҳридаги «Тиграй» меҳмонхонасидаги портлаш оқибатида бир киши ҳаётдан кўз юмган, 38 киши жароҳатланган. Ушбу ҳодиса мамлакатда янги копт тақвими бўйича янги йил байрамлари ўтказилаётган пайтда содир бўлди.

«Рейтер» агентлигининг маълумотига кўра, айни пайтда портлаш сабаблари ўрганилмоқда.

«Иккинчи ой» борми?

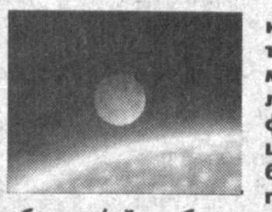

Америка космик агентлиги (NASA) мутахассисларининг фикрича, Ер шарининг орбитасида топилган объект (кўплаб оммавий ахборот воситаларида у «иккинчи ой» деб ном олган) аслида, ойга учирилган ракетанинг бир қисмидир.

«New Scientist» маълумотига кўра, ўтказилган таҳлил ушбу объект Apollo-12 космик миссияси асносида 1968 йилнинг ноябрь ойида учирилган «Saturn V» ракета ташувчисининг учинчи қисми бўлиши мумкинлигини кўрсатган.

Биринчи метеорологик йўлдош

Ҳиндистон орбитага биринчи метеорологик йўлдошини чиқарди. Мамлакат космик агентлиги (ISRO) вакилининг маълумотига қараганда, «METSAT» йўлдоши бир тонна вазнга эга ва орбитага PSLV ракета ташувчиси ёрдамида чиқарилди.

«Рейтер» агентлигининг хабарига кўра, ракета Мадрас шаҳридан юз километр узоқликда жойлашган Срихоринота космодромидан учирилди.

Касалликни аниқлашда янги усул

Британия тадқиқотчилари сил касаллигини аниқлашнинг янги усулини ишлаб чиқишди. Янги усулда касалликка илгаригидек бир неча ҳафта ўрнига 2-3 соатда ташхис қўйиш мумкин бўлади.

«Медновости.ру»нинг маълум қилишича, Лейстер университети профессори Майк Бейрар ушбу тадқиқот натижаларини Британияда ўтказилган илмий анжуманда маълум қилди.

Янги технология сил касаллигини қўзғатувчи микробактериялар ДНК штаммларининг микротузилмасини аниқлаш имкониятини беради.

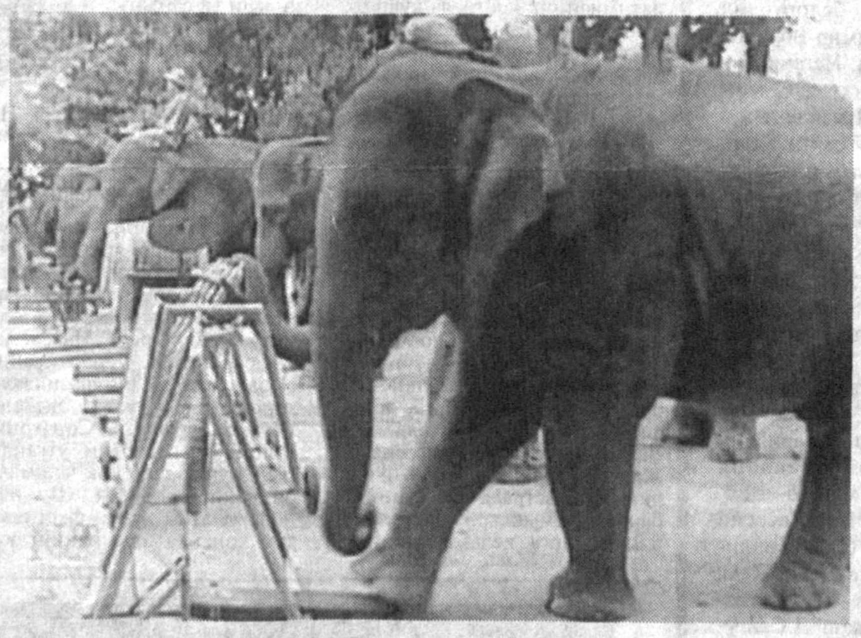

Созанда филлар

Таиландда антиқа оркестр бор. Ундаги ижрочилар - филлардир. Жаҳонда ягона ушбу ижрочилар жамоаси ўзининг иккинчи мусиқа альбомини чиқаришга тайёргарлик кўрмоқда.

11 та филдан иборат ушбу ноёб мусиқа гуруҳига америкалик дирижёр Ричард Лейр раҳбарлик қилади. Филлар турли хил асбобларни чалишади. Ундаги энг ёш ижрочи - Лю Понг исмли 4 ёшли филча жамоанинг келажак юлдузларидан ҳисобланади. «У ҳақиқий истеъдод», дейди филча ҳақида Лейр.

20 та мусиқа ёзилган биринчи альбом кўпчиликка хуш келди. Уни Париж ва Нью-Йоркда ҳам тан олишди.

«НТВ.ру»нинг маълумотига кўра, мусиқа альбомларини сотишдан олинган даромад Таиландда филларни сақлаб қолиш дастурини амалга оширишга йўналтирилади.

Йиллар ва одамлар

Соғинч ёшлари

Бу воқеанинг бўлиб ўтганига ўттиз йилдан зиёд вақт бўлди. Лекин ўша ҳаяжонли дақиқалар ҳамон кўз ўнгимда кечагидек жонланади...

1970 йил. Ўзбекистонлик бир гуруҳ ҳамроҳлар билан теплоходда Ўрта ер денгизи бўйлаб саёҳатга отландик. Мазкур йўналишда Туркиянинг Истамбул шаҳрида ҳам бўлиш кўзда тутилган экан. Кетишга уч-тўрт кун қолганда икки йил аввал шу йўналиш бўйича саёҳатда бўлган бир касбдошим айтиб қолди.

— Истамбулда ўзбеклар ҳам бор. 30-йилларда қулоқ қилиш даврида қочиб кетганларнинг фарзандлари улар. Туркистондан борган бошқа миллат вакиллари ҳам анчагина. Биз борганда ўртаниб бир илтижони айтишганди: Мабодо ота юртимиздан яна сайёҳлар келар бўлсалар, миллатимиз куй-қўшиқлари ёзилган пластинкалардан олиб келишса кўп савоб иш қилишган бўлар эдилар. Уларни тинглаб, ота юрт қўйида ёнган юракларимиз зора бироз бўлса ҳам таскин олса.

Хаёлан улар ҳолатини кўз олдимга келтирдим. Илҳақдир аждодлар юртидан боргувчи ҳар бир сўз ва ҳар бир хабарга. Халқимиз куй ва қўшиқлари ёзилган иккита катта пластинкадан олдим. Ҳозиргидек ўзга юртлар билан борди-келди қилиш қаёқда дейсиз у замонларда. СССР деб аталмиш улкан бир давлат темир қўрғон ичида эди. Унинг дарвозалари кеча-кундуз ўта сергаклик билан қўриқланарди. Четга чиқувчилар ҳам, четдан келувчилар ҳам минг бир чиғириқдан ўтказиларди...

Хуллас, Истамбул портидамиз. Автобусларга ўтирғизиб ўша машҳур бозорга олиб боришди. Машинадан тушдик. Атрофни аланг-жаланг кўздан кечирган бўлдик. Сўнг бозорга кирдик. Турнақатор дўкон ва дўкончалар. Нималар йўқ дейсиз уларда. Ҳамма жойдаги бозорларда бўлганидек, атроф ғала-ғовур, шовқин-суронга тўлиб кетган. Қўлимда ўша пластинкалар. Кимга топширишимни билмайман. Ахир дуч келган кимсадан, сиз туркистонликмисиз, деб сўраб бўлмайди-ку. Радиоприёмник ва телевизорлар сотиладиган магазинга бордим. Сотувчининг икки кўзи менда, бирор нарса харид қилармикан, деган илинж йўқ эмас эди унда.

Салом-аликдан сўнг битта пластинкани ғилофидан чиқариб, шуни қўйишни сўрадим. Менга ҳайрат тўла нигоҳини тикиб турган дўкончига: «Ўзбекнинг қўшиғи, бозордагилар эшитсин» дедим. Унинг чеҳраси ёришиб кетди. Бироздан сўнг «Сегоҳ»нинг киши қалбини сел қилувчи куйи дўкон пештоқига ўрнатилган радио карнайи орқали ёпиқ бозор узра жаранглаб тарала бошлади.

Қизиқ, кўз очиб юмгунча дўкон олдига одамлар оқиб келаверди. Уларга қарайман — ўзбеклар, тожиклар, қозоқлар ва қирғизлар, қашқарликлар ҳам бор. Куй маромига маст бўлиб, майин тебранган ҳолда тинглашарди. Баъзиларининг кўзларида билинар-билинмас ёш пайдо бўлган.

Қўшиқ тугаши билан қўлимдаги пластинка билан ташқарига чиқдим. Аввалига тортиниб турдим. Яширмайман, ҳадиксирардим, сайёҳларни кузатиб юриш вазифаси топширилган кимсалар қандай фикрга боришар экан, деган ўй ҳам йўқ эмасди кўнглимда. Шу пайт чап томондаги бир киши менга мурожаат этди:

— Қай ердан келдингиз, жаноб?

Қайрилиб қарадим, оддийгина кийинган, ўрта бўйли, тахминан эллик ёшлардаги киши эди.

— Биз — Ўзбекистонданмиз.

— Демак, она Туркистондан, ўзим ҳам шу фикрда эдим, худога беадад шукр учраштиргани учун, яқинроқ келинг, иним, бир бағримга босай, сиздан ота юртимнинг биз учун тенгсиз иси келяпти, тўйиб-тўйиб ҳидлаб олай, — у шундай дея ҳаяжон билан кучоқ очди. Атрофдагилар ҳайрат ва қизиқиш билан тикилиб туришарди.

— Пешонада бор экан, ўша алғов-далғов даврларда оталаримиз шу юртга кўчиб келишган. Сочилган насибамизни териб юрибмиз, илло, кўнгил ўтинч ва соғинчга тўла.

Қарасам, ўзимиз истамаган ҳолда расмий кўрсатмаларга, тўғри келмайдиган мавзуга ўтиб кетяпмиз. Дарров суҳбатни бошқа ўзанга бурдим, ўзга илож йўқ эди менда.

— Мумтоз куй ва қўшиқларимиз ёзилган иккита пластинкани совға қилиб олиб келганмиз, уларни кимга топширсам бўлади?

Суҳбатдошим атрофга аланг-жаланг назар ташлади, сўнг менга юзланиб деди:

— Ҳў, ана у ерда, эгнида костюми бор, ўрта ёшлардаги киши турибди, бу ердаги ўзбекларнинг жўрабошиси у киши, ўшанга беринг, биз у кишининг уйларида тўпланиб, эшитамиз.

Суҳбатдошим ҳам, мен ҳам ўша томонга бир-икки бор қараб қўйганимиздан гап ўзи ҳақида бораётганлигини сезди, шекилли, у аста бизга яқинлашди. Саломлашдик, ниятимни айтиб, қўлимдагини унга узатдим,

— Бизни бениҳоя мамнун этдингиз, жаноб, — деди у ўта самимий оҳангда. — Бу биз учун энг ардоқли совға, қалбимизга малҳам бўлгуси, дилимизга ором бергувчи. Ҳар сафар тинглаганимизда сизларни ёдга оламиз, дуода бўламиз.

Биз хайрлашдик. Суҳбатдошимнинг кўзлари, сўз билан таърифлаб бўлмайдиган мамнунлик ҳолати менда муҳрланиб қолди. Бозорни айланиб, белгиланган вақтда автобусимиз ёнига тўпландик. Ҳаммамиз жой-жойимизга бориб ўтирдик. Не кўз билан кўрайликки, ҳалиги биз пластинка совға қилган киши ҳам автобусга чиқиб келди. Орамиздаги аёлларга биттадан қўл сумкаси совға қилар экан, «ўзимнинг корхонамда тайёрланган» деб таъкидлаб қўйди. У ҳаммамизга оқ йўл тилади. Сўнг деди:

— Бир қалтис илтижоимиз бор сизларга, агар кўнглингизга малол олмасаларингиз. — У бир дам хаёлга толди, афтидан, ўша илтижони қай йўсинда ифода этмоқликни ўйлаётган бўлса ажаб эмас. — Бир дона пиёла, имкон бўлса, чойнаги билан бўлса, совға қилсаларингиз. Ҳайрон бўлманг, сабаби бор, улар биз учун Ватан рамзи, уларнинг зуваласи юртимиз тупроғидан қорилган. Чойнакдаги чой ўша муқаддас тупроқдан оқиб ўтаётган жилға мисоли туюлгусидир биз учун, пиёладан чой ҳўплаганимизда юртим тупроғини ўпгандек ҳис қилгумиздир ҳар сафар.

Истамбулдаги ўзбеклар жўрабошисининг сўзларидан сеҳрланиб қолгандик. Бир маҳал ўзимизга келгач, атрофга қарадик. Гуруҳимиз орасида тошкентлик машҳур шифокор, профессор Маҳмуда Маҳкамова ҳам бор эди. У киши бордию бирор жойда расмий учрашув бўлиб қолса, совға сифатида топширармиз, деган ниятда ўша машҳур пахта гулли бир чойнак ва икки пиёла олиб олган эканлар. Дарров хурсандчилик билан уларни топширдилар Ватанга илҳақ у кишига. У совғаларни олар экан, ҳаяжондан энтикарди, тинмай миннатдорчилик билдирарди. Қўлидаги ўша нарсалар унинг учун энг ноёб, энг қимматбаҳо бўлиб туюларди гўё...

Орадан кўп йиллар ўтиб кетган бўлса ҳам бу воқеани ҳамон эслайман ва ҳар сафар ўша пайтдаги ҳолат энг майда-чуйда тафсилотлари билан тикланади хаёлимда, шукурлар бўлсинки, истиқлолга эришдик. Эндиликда темир деворлар қулаган, яхши ният билан четдан келаётганларнинг барчасига дарвозаларимиз кенг очиқ. Не-не ҳайратомуз ўзгаришлар бўляпти диёримизда. Ўз эркини ўз қўлига олган халқ қандай мўъжизалар яратишга қодир эканлигини кўрсатмоқда. Баъзан хаёлга толаман: ўша юртимиз қўшиғидан кўзига ёш келганлар, ўша Тошкент пиёласидан чой ичганда, лаби илҳақ бўлган юртнинг тупроғини ўпгандек лаззатланган элатдошларимиздан қанчаси мустақил Ўзбекистон деб аталмиш жаннатмакон юртга келиб, кўнгиллари олам қадар қувонч-севинчга тўлган экан...

Исмоил СУЛАЙМОНОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Остонаси покиза рўзғор

Қалби мусаффо одамнинг кўзига бу осмон, бу олам, бу Ватан ҳамиша мусаффо, муқаддас бўлиб кўринади. Мен хўжалик одамиман. Деҳқонман. Айтмоқчиманки, юқоридаги гапимни ортиқча эҳтироссиз тилга оляпман. Энди мантиқни кўрингки, кўнгил хотиржамлиги Ватаннинг осойишталиги билан, Ватаннинг осойишталиги кўнгилларнинг самимияти билан.

Кўнгилнинг, кўнгилларнинг самимияти нима? Бу, менимча, одамларнинг бир-бирларини тўғри, беғараз, беминнат тушунишидир. «Тушуниш» деган сўзнинг маъноси катта. Одам бир-бирини яхши билмоғи учун бир хил тилда гаплашиши камлик қилади. Ғаразчи одам ўлжасини, билсангиз, унинг тилидан илинтириб, тилини топиб, тилини ўғирлаб қўлга киритади. Ғаним ўз ҳарифи дилини унинг тили билан занжирбанд этиши — қадимдан қолган усул.

Одамнинг ўзига, қариндош-уруғига, юртига самимиятининг бош белгиси ёлғон гапирмаслик, ёлғонга учмаслик. Бу унчалик ҳам қийин иш эмас. Бор нарсани, кўриб турганингни эътироф этолсанг, юрагингда ҳақиқатни, тўғриликни тан олиш қудрати бўлса — бас, шу оддий нарса сени ёлғонлардан асрайди.

Биз нималарни кўрдик. Нималарни кўряпмиз. Миллат, Ватан, она тили, ўтмиш қадриятлари биз учун мавҳум бир тушунча, ўчай деб қолган хира шамга ўхшаб қолмаганмиди? Бугун биз ўнгирларимизни йиғиштириб теварак-атрофимизни саранжомлаб олмадикми?

Мен нақд Амударё қирғоғидаги 10 миллат вакили истиқомат қилаётган қўрғонда яшайман. Ҳаёт йўли ҳеч қачон теп-текис эмас. Қийинчиликлар бўлгандир. Келишмовчиликлар бўлгандир. Лекин мустақилликнинг шу ўн бир йилида бировнинг эшигини бошқа биров бирон адоват юзасидан бемаврид тақиллатиб борганини билмайман. Биляпсизми, остоналаримиз покиза. Ёт нафас, шум қадамлардан холис. Биз истиқлол сари кўп эмас, бор-йўғи ўн бир қадам ташладик. Остоналаримизнинг покизалиги ана шу саноқли ўн бир қадамнинг тўғрилигидан. Бу тўғриликни биз қадрлашимиз керак. Кўзимизга суртиб, юракларимизга жойлаб қадрлашимиз керак. Ҳа, хотиржамлик, осойишталик кўзга суртиб эъзозлашга минг бора арзийдиган нарса. Лекин хотиржамликка уйқудори ютиш билан эришишни хаёл қилмаслик лозим. Биз огоҳ бўлмоғимиз лозим. Шамоллардан. Бўронлардан. Ва ҳатто, майин эсгандай бўлиб турган шабададан ҳам. Огоҳлик ҳақида Президентимиз Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясида қилган маърузасида яна бир карра қимматли фикрларни билдириб ўтди.

Огоҳлик

Огоҳлик — тўғрилик. Тўғри, ҳалол меҳнат қилиш. Ота-онага, талабага, устозга, ҳамкасбга тўғри ва фақат тўғри гапни гапириш. Ёт нафас, шум қадам шарпаларини илғай билиш. Оқни оқ, қорани қорага ажратиш.

Қисқача ишларимиз ҳақида. Шоли етиштирамиз. Яхши ҳосил тўплаяпмиз. Яқинда ўрим-йиғимни бошлаймиз. Гектаридан қирқ центнердан ошириб ҳосил олмоқчимиз.

Шоли пишаётганда, уни чумчуқдан шовқин кўтариб қўриқлайдилар. Остона покизалигини қўриқлаш учун шовқин кўтариш мақбул усул эмас. Ўз қалбини, ўз уйини, ўз юртини одамзот ўз виждони, иймони, бола-чақасининг шаъни билан бир ёқадан бош чиқариб, елкама-елка бўлиб қўриқлайди. Ахир бу — энг муқаддас, энг мусаффо иш...

П.ХУДОЁРОВ,
Музработ тумани.

ТЕРРОРИЗМГА ҚАРШИ КУРАШ — ДОЛЗАРБ ВАЗИФА

Самарқанд молия-иқтисодиёт коллежида АҚШда содир этилган 11 сентябрь воқеаларининг бир йиллиги муносабати билан "Терроризм ва гиёҳвандликка қарши кураш — замон талаби" мавзуида мулоқот ўтказилди. Вилоят "Маънавият ва маърифат" маркази ҳузуридаги терроризм, гиёҳвандликка қарши кураш ташвиқот ва тарғибот маркази ташкил этган ушбу тадбирда ўқитувчилар, талабалар, маҳалла ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди. Мулоқотда ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш, уларни гиёҳвандлик ва турли ғаразли оқимлар таъсиридан ҳимоя қилиш, уларнинг мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнидаги фаол иштирокини қўллаб-қувватлаш борасида фикр алмашилди.

Бундай учрашув-мулоқотлар вилоятдаги бошқа ўқув масканларида ҳам бўлиб ўтди.

Уйғун РЎЗИЕВ,
ЎзА мухбири.

Пойтахтимиз Тошкентда бир ҳафтадан буён давом этаётган катта спорт байрами — теннис бўйича «Президент кубоги» халқаро турнири бугун ўз поёнига етади.

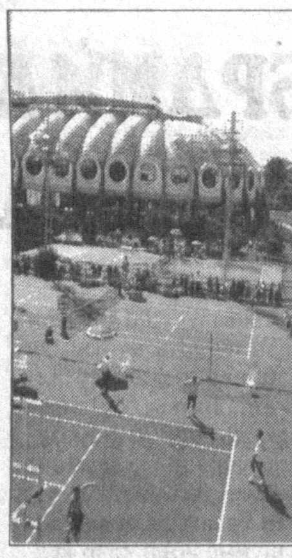

СОВРИНГА — БИР ҚАДАМ

Очиғи, жаҳоннинг энг номдор теннисчилари иштирокида бир ҳафта давом этган мафтункор ўйинлар нафақат унинг бевосита шоҳиди бўлган мухлисларни, балки ўз телевизорлари қаршисида ўтириб, бир-биридан гўзал беллашувларни томоша қилган миллионлаб спорт ихлосмандларига ҳам кўплаб ҳаяжонли ва қувончли лаҳзаларни ҳадя қилди. Чунки, турнирда қатнашган теннис юлдузлари ўз машҳурлик даражаларини сақлаб қолиш, уларнинг изидан басма-бас илдамлаётган спортчилар эса жаҳон таснифидан муносиб ўрин олиш учун «ҳаёт-мамот» жангини олиб боришди. «Президент кубоги» халқаро турнири ана шундай завқ-шавқи, гўзаллигию жозибаси билан финал босқичигача ҳам етиб келди. Муҳташам кортларда бир-бирига ўрганиб қолган мухлисларни хайрлашиш сонияларида юраклари ҳаяжонга тўлаётганлигининг сабаби ҳам шунда бўлса, ажаб эмас. Шул сабабми, «Юнусобод» теннис кортларида турнирнинг чорак финал ўйинларини томоша қилиш учун келган мухлислар ҳар қачонгидан ҳам кўп бўлди. Унда россиялик машҳур теннисчи М.Сафин Осиёнинг биринчи рақамли ракетка соҳиби П.Шрикафан (юқоридаги суратда), севимли ўйинчимизга айланган Е.Кафельников хорватиялик И.Лубичич, белоруслик В.Волчков германиялик таниқли спортчи Т.Хаас билан шиддатли ўйин кўрсатишди.

Тўғриси, бу йилги мусобақада кўпчилик дунё тенниси таснифида иккинчи ўринда бораётган Марат Сафинни яна ғолиб чиқса керак, деган фикрда эди. Негаки, унинг маҳорати ҳам, теннисда эришган даражаси ҳам шунга яраша. Бахтга қарши Сафин — Шрикафан баҳси ишқибозларнинг тахминига зид равишда якун топди. Ҳатто қаттиққўл отасининг тарбиясини олган Шрикафан учрашувда охирги, учинчи сетни ўтказишга ҳожат ҳам қолдирмади. Икки бўлим натижасига кўра, тасниф бўйича 33-ўринда бораётган таиландлик спортчи таниқли теннисчини муддатдан олдин ўз ракеткасини ғилофига жойлашга мажбур этди. Қувончи еру кўкка сиғмаган Парадорин Шрикафан ушбу учрашувдан сўнг бўлиб ўтган матбуот анжуманида қуйидаги фикрларни билдирди:

— Кимлардир бу натижани тасодифга йўйиши мумкин. Яқинда Андрей Агассидек тажрибали теннисчини мағлуб этганлигим менга бу ўйинда қўшимча куч бағишлади. Тўғри, Сафин маҳоратли ўйинчи. Унинг ўйин услуби ниҳоятда ранг-баранг. Лекин машҳурлар ҳам ютқазиши мумкин-ку. Шу жиҳатдан, ушбу турнир бир умр ёдимда қоладиган бўлди. Айниқса, мухлисларнинг тинимсиз олқишлаб тургани бениҳоя шод этди. Мен бугун жуда ҳурсандман. Биласизми, «Президент кубоги» турниридан сўнг ўз ватандошларим қандай кутиб олишларини тасаввур қилолмайман.

Шрикафан билан журналистлар ўртасидаги савол-жавоб тугамасданоқ, муҳташам кортга Евгений Кафельников билан хорватиялик Иван Лубичичлар чиқишди. Рости, шунда Женянинг мухлислари хаёлидан «унинг тақдири Маратникига ўхшамасин-да» деган ўй ўтган бўлса, ажаб эмас. Шунинг учунми, уларнинг учрашувини кўпчилик гулдурос қарсаклар, беҳисоб олқишлар қуршовида туриб кузатишди. Йўқ, ўзаро баҳсда ҳеч қандай мўъжиза юз бермади. Евгений Кафельников «ҳаш-паш» дегунча дастлабки сетни ўз фойдасига ундирган бўлса, иккинчи сетни ўз рақибига «совға» қилди. Охирги бўлимда эса ўйин тақдирига нуқта қўйиб, Лубичичга «оқ йўл» тилаб қолди.

Шу кун ҳисобида ўтказилган навбатдаги ўйинда кутилмаган натижа эмас, кутилмаган ҳолат юз берди. Жаҳоннинг учинчи, турнирнинг иккинчи ракетка соҳиби бўлган германиялик Томми Хаас белоруслик Владимир Волчков билан бўлган учрашувнинг иккинчи бўлимида кутилмаганда бундан аввал олган жароҳати сабаб кортни тарк этди. Шу тариқа ўз ўйинини саралаш учрашувларидан бошлаб, асосий баҳслар «чиғириғидан» босқичма-босқич омон чиқиб келган В.Волчков «Президент кубоги» турнирининг ярим финалига йўл олди.

— Рости, мен Хаасни жароҳат олиб ўйиндан чиқиб кетганлигига жуда ачиндим, — дейди В.Волчков матбуот анжуманида. — Чунки, у «Президент кубоги»да Ўзбекистон Президенти қўлидан бош совринни олишга ҳар жиҳатдан арзирди. Кортга чиқишдан олдин жуда қаттиқ ҳаяжонланганимнинг сабаби ҳам ана шунда эди. Ишончим комилки, у кейинги турнирларда албатта бош совринни қўлга киритади.

Дарҳақиқат, белоруслик теннисчи Владимир Волчков ҳақ гапни айтди. Негаки, бугунми, эртами, хуллас, вақти келганда, «Президент кубоги» барибир Томми Хаасга ўхшаган теннис оламидаги машҳурларга насиб этади.

Турнир чорак финалининг сўнгги ўйинида италиялик Д.Сангунетти даниялик Кристиан Плесс билан учрашиб, кутилганидек, 4/6,7/6(1), 6/2 ҳисобида ғалаба қозонди. Маълумки, шу вақтгача Д.Сангунетти швейцариялик М.Норман ва россиялик А.Столяровни мағлуб этиб, турнир ғолиблигига асосий даъвогарлардан бири эканлигини тасдиқлаган эди. Кеча Е.Кафельников — П.Шрикафан ва В.Волчков Д.Сангунетти ўртасида турнирнинг ярим финал ўйинлари бўлиб ўтди. Бугун эса ана шу «жанг» қаҳрамонлари «Президент кубоги»нинг бош совринини қўлга киритиш учун кортга тушишади. Ва, кубок тўққизинчи бор ўз эгасига топширилади. Тўғри, ҳозирча бундай бахтга ким мушарраф бўлиши номаълум. Аммо айни беллашувда ютган ҳам, ютқазган ҳам ўз она юртлари сари кўнгилда ажойиб таассуротлар билан қайтиши турган гап.

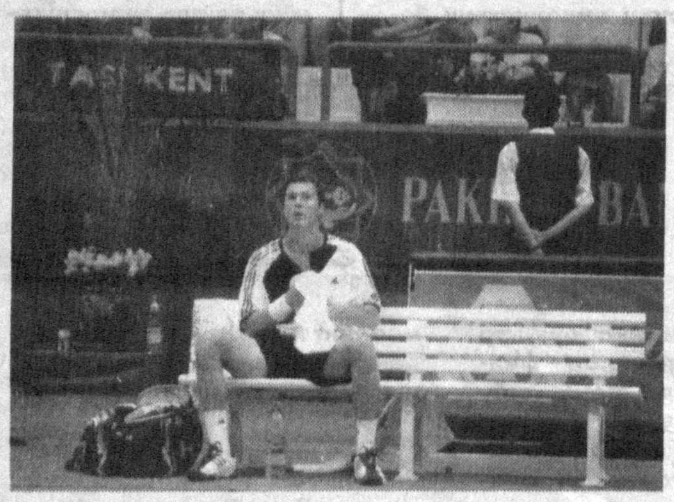

Фурқат САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Воқеа арафасида

Ўзбек миллий эстрада санъати бугун маънавий ҳаётимизнинг муҳим бир бўлагига айланиб боряпти. Чунки у адабиёт, театр, кино, тасвирий санъат каби ўзининг ғоявий ва мафкуравий кучига, бадиий-ижодий йўналишига эга. Халқимизнинг севимли замонавий ва оммавий санъати бўлиб қолганлиги ҳам бежиз эмас.

Эртага пойтахтимизнинг «Туркистон» саройида Ўзбекистонда биринчи маротаба эстрада санъатининг барча йўналишлари бўйича қўшиқ ва куйлар тақдимот фестивали ўтказилади. У мамлакатимизда ва бошқа хорижий давлатларда ўтказилаётган эстрада фестиваль, танловлардан нимаси билан фарқ қилади? Бундай фестивални таъсис этишдан асосий мақсад нима? Шу сингари саволлар билан «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси республика ва халқаро фестиваль-танловлар бошқармаси бошлиғи, санъатшунос Аҳмаджон РАҲИМОВга мурожаат этдик.

«Олтин ҳумо»

яна бир қўшиқ байрами ҳақида

— «Олтин ҳумо» эстрада қўшиқ ва куйлари фестивали ўтказилаётгани тасодифий ҳол эмас, — дейди А.Раҳимов суҳбатимиз аввалида. — Очиғи шундай фестивални орзу қилардик. Кўп изландик, хорижий давлатлар эстрада танлов ва фестивалларини ўргандик. Чунки мамлакатимизда ва хорижий давлатларда ўтказилаётган бундай тадбирлар бизни тўла қониқтирмасди. Эстрадага 2-3-даражали санъат деб қаралarди. Ёдингиздами, 60-йиллари Оврупа эстрадаси ёшлар тарбиясига салбий таъсир кўрсатаётган бир пайтда, айнан ўзбек эстрадаси жаҳон эстрада санъатига маънавий гўзаллик, тоза ҳаво олиб кирди.

Таниқли француз санъат арбоби Артур Хеллер ўша йиллари Ботир Зокировнинг Париждаги концертидан сўнг шундай деган эди: «Сизнинг парвозингиз юксак. Сиз ҳодисасиз. Саҳнада чинакам ҳаёт яратасиз. Сизни бошқа машҳур эстрада санъаткорлари билан тенглаштириб бўлмайди. Сиз жаҳон эстрада санъатига тоза ҳаво олиб кирдингиз...» Бу гаплар ўша пайтда нафақат Б.Зокиров ижодига, балки ўзбек эстрада санъатига берилган баҳо эди. Ўзбек эстрада санъатини қўллаб-қувватлашда гап кўп. Шу ўринда ҳукуматимизнинг «Эстрада қўшиқчилик санъатини янада ривожлантириш тўғрисида»ги Қарори қабул қилиниши нақадар аҳамиятли эканини яна бир бор таъкидлаб ўтиш жоиздир.

Мамлакатимизда биринчи маротаба ўтказилаётган мазкур санъат фестивалида эстрада санъатининг барча қирраларини, бўғинларини қамраб олишга ҳаракат қилдик. Булар йилнинг энг яхши қўшиғи; йилнинг энг яхши аёл овози; йилнинг энг яхши эркак овози; йилнинг энг яхши бастакори; йилнинг энг яхши қўшиқчи шоири; йилнинг энг яхши эстрада гуруҳи; саҳна либос устаси ва эстрада томошаларини саҳналаштирувчи режиссёрлар. Жами 12 та йўналиш. Бу йўналишларда эстрада санъатининг барча муаммолари, ютуқлари билан бирга келажагини ҳам ойдинлаштиришга интилмоқдамиз.

— Кези келганда, бугунги ўзбек эстрадаси хонандаларининг ижро маҳорати, уларнинг қўшиқлари ҳақидаги фикрингизни ҳам билмоқчи эдик.

— Кейинги 2-3 ой давомида Болтиқбўйи ва Россия давлатларида бўлиб, эстрада анжуманларида иштирок этдим. Жаҳон эстрада хонандалари ижодини кузатдим. Очиғини айтиш керак, мақтаняпти деманг, ўзбек санъаткорлари маҳорати бошқа эстрада хонандаларидан анча баланд. Санъаткорларимиз битта қўшиқ билан саҳнада катта бир «спектакль» яратишга қодирлар, назаримда. Чунки хонандаларимиз ҳар бир қўшиқнинг ички оламидан келиб чиқиб, маҳорат билан куйлайдилар. Кўз олдимизда 4-5 дақиқали томоша ярата оладилар. Нимагаки қўшиқларнинг шеър матнида битта ғоя устувор бўлиб хизмат қилади ва санъаткорнинг барча саҳнавий ҳаракатлари шу ғоя ечимига қаратилади. Юлдуз Усмонова, Севара Назархон ёки Абдулазиз Каримов қўшиқларини таҳлил қилсак, уларнинг артистик маҳорати, овоз кенглиги, саҳна кийим-кечаклари — барчаси алоҳида томоша яратишга хизмат қилаётгани сезилади. Санъаткорларимиз қўшиқлари тингловчини ўз дунёсига, оламига олиб киради, фикр-туйғулар уйғотади, ўйлантиради... Назаримизда, бу фазилатлар хонандаларга, устоз актёрлар Шукур Бурхонов, Сорахоним Эшонтўраевалардан ўтгандек гўё. Буни ворислик чашмалари дейиш мумкин. Шу маънода «Олтин ҳумо» фестивали ҳам хонандаларимизнинг юксак фазилатларини намойиш этишга қаратилганлиги билан аҳамиятлидир.

— Ўзбек хонандаларига ҳаддан ташқари юқори баҳо бериб юбормадингизми? Ахир улар орасида куни кеча пайдо бўлган ёш ижрочилар ҳам бор.

— Тўғри, лекин яхшини яхши, ёмонни ёмон дейиш ҳам керак-ку. Айниқса, санъаткор халқи ўта нозик бўлади. Унинг қалбини бекорга чўктириб қўйиш ҳам мумкин, шунинг учун биз бу масалада ниҳоятда сезгир бўлишимиз керак. Лекин гапингизда жон бор. Эстрада юлдузлари ҳаддан ташқари кўпайиб кетди. Айниқса, ҳаваскор эстрада хонандалари иштирокида савияси паст концерт томошалари уюштириб юрганлар кам эмас. Ҳатто айрим хонандалар мукофот олишгач, ўзларини «йўқотиб» қўйиш ҳоллари ҳам кўзга ташланмоқда. Аслида мукофот — бу халқнинг, давлатимизнинг катта ишончи, уни ҳар бир хонанда ўз елкасида кўтара билиши, доимо ўз ижоди билан оқлаши керак...

— Аҳмаджон ака, мазкур фестиваль фақат ютуқларимизни тарғиб этишга қаратилганми ёки...

—... муаммоларни ҳал этишга ёрдами тегади, деган умиддамиз. Чунки олдимизда хонандалар ижодий фаолиятидаги йўналишни аниқлаш ва ойдинлаштириш муаммоси турибди. Қайси хонанда, қайси эстрада жанрида, қайси эстрада мусиқа мактаби негизида ижод қилмоқда... Гап шундаки, эстрада санъати чегарасиз эмас. Ҳар бир санъатнинг ўз қонун-қоидалари бор. Буларни билиб-билмай ижод қилиш мумкин эмас. Бизда Хоразм, Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё ва Фарғона-Тошкент эстрада йўналишлари мавжуд. Шуни унутмаслик керакки, миллий эстрада санъатининг мустаҳкам пойдевори мана шу йўналишда. Биз эса эстрада ижодкорларининг эртанги кун вакиллари учун иложи борича ижод йўлини аниқлаб беришимиз керак бўлади.

— Аслида қўшиқ ижодкор, шоир, бастакор ва хонанда томонидан яратилади. Шу маънода фестивалга қайси шоирлар, бастакорлар тавсия этилган?

— Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бу тақдимот-фестивалига марҳум шоир Муҳаммад Юсуф, Бобур Бобомурод ва Маҳмуд Тоировни, «Тарона рекордс» эса ёш истеъдодли шоира Шаҳнозани тавсия этди. Бастакорлар уюшмаси Дилором Омонуллаева, Алишер Расулов, Алишер Икромов, Хуршида Ҳасановаларни маъқул топди. «Ўзбекнаво» бирлашмаси эса бастакор Султонали Раҳматовни тавсия қилди. Ўйлаймизки, уларнинг миллий маънавиятимизга, маданиятимизга қўшган ҳиссалари, ижодий яратувчилик ишлари, албатта, инобатга олинади.

— Аҳмаджон ака, бугун эстрада қўшиқларини яратиш ва куйлаш жараёнида замонавий техник воситаларнинг ўрни ниҳоятда катта. Бу масала кейинги пайтда кўп муаммолар, тушунмовчиликлар келтириб чиқармоқда. Фестиваль бу масалага қандай ёндошмоқда?

— Албатта бунга фестивалда алоҳида эътибор беряпмиз. Гап шундаки, фақат Тошкент шаҳрида сал кам юзга яқин овоз ёзиш студиялари мавжуд. Ҳали томошабин тингламаган, эндигина яратилаётган қўшиқлар шу студияларда тасмага туширилади. Янги мусиқа асарига ва хонанданинг овозига сайқал берилади, уларни пардозлаб, буюртмачига тақдим этилади. Натижада шундай ҳоллар учраяптики, овоз маҳорати, савияси паст хонандалар катта овоз кенглигига эга бўлиб, ёқимли ва ширали овоз соҳибларига айланмоқдалар. Лекин бу «айёрлик» жонли ижро пайтида яққол сезилиб қолмоқда. Ваҳоланки, бизда малакали овоз ёзиш режиссёрлари кам эмас. Албатта улар ҳам мазкур тадбирда қатнашадилар. Техник воситалар билан боғлиқ бўлган иккинчи масала — бу оранжировка усталарининг меҳнати. Аслида қўшиқнинг мусиқа асари, унинг савияси, оҳангдорлиги, ёқимлилиги ва миллийлиги оранжировка (мусиқага сайқал берувчи) устасининг ишидан сўнг баҳоланади. Оранжировка устасининг маҳорати ўзбек миллий мусиқа санъатини, мақом ижодиётини бугунги — замонавий эстрада оҳанглари ва куйлари билан узвий уйғунликда боғлаганлиги натижасида янги миллий оҳангларга бой эстрада куйи яратилганлигида билинади. Фестивалда буларга алоҳида аҳамият берилади. Шунингдек, фестивалнинг 2001 йилнинг энг яхши қўшиқлари номинациясига 30 дан ортиқ қўшиқ тавсия этилди. Ҳайъат аъзолари икки ой давомида ҳар бир қўшиқни тинглаб, халқимизнинг фикр-мулоҳазаларини, тавсияларини ўрганиб, кенг оммалашган қўшиқларни танлаб олдилар.

Ўйлаймизки, биз энг яхши овоз соҳибларини аниқлашда ҳам янглишмаймиз. Чунки эстрада қўшиқчилик санъатимиз йилдан-йилга ривожланиб, ҳақиқий юлдузлар кўпаймоқда. Улар миллий мафкурамизни барпо этишда ўз ҳиссаларини қўшишлари, шубҳасиз.

«Халқ сўзи» мухбири
Умида ФАЙЗИЕВА
суҳбатлашди.

Ёз таассуротларга бой бўлди. Абдуғани ЖУМА олган сурат-лавҳаси.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 777, 27606 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — У. ФАЙЗИЕВА.
Навбатчи — М. ЮСУПОВ.
Мусаҳҳиҳ — О. АБДУАЗИМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.
1 2 3 4 5 6

ҲИКМАТ

Ҳар ишда шитоб қилмағайсан, Бу демак муродға етмағайсан.

САВОЛ БИЗДАН...

Филадельфия шаҳри қайси дарё бўйида жойлашган?

136-35-60

Кечаги сонда берилган саволнинг жавоби:
Балхаш ва Иссиққўл хариталарини 1722-1724 йилларда И.Унковский тузган.

AMERICAN COUNCILS FOR INTERNATIONAL EDUCATION ACTR • ACCELS

Диққат, ўқувчилар: Сиз АҚШда ўқишни истайсизми?

Шаҳар	Имтиҳон кунлари	Имтиҳон ўтказиш жойи
Фарғона	17 сентябрь	Фарғона давлат университети
Термиз	17 сентябрь	Термиз академик лицейи
Нукус	21 сентябрь	Нукус давлат университети қошидаги лицей
Наманган	20 сентябрь	Муҳандис-педагогика институти
Бухоро	26 сентябрь	Малака ошириш институти
Қарши	29 сентябрь	Қарши давлат университети
Урганч	24 сентябрь	3-ўрта мактаб
Тошкент вил.	1 октябрь	Тошкент темир йўл муҳандислари институти
Самарқанд	2 октябрь	Чет тиллар институти
Андижон	5 октябрь	Андижон давлат университети
Тошкент		Тошкент давлат педагогика университети (4-бино)
		мактаб жойлашган туманлар бўйича:
	11 октябрь	Чилонзор, Акмал Икромов, Яккасарой, Миробод
	12 октябрь	Сирғали, Бектемир, Ҳамза, Мирзо Улуғбек
	13 октябрь	Собир Раҳимов, Шайхонтоҳур, Юнусобод

Тестлар соат 9.00да бошланади.

Қатнашчиларга қўйиладиган талаблар:
- FSA – FLEX дастурида қатнашишни истаганлар қуйидаги барча талабларга жавоб беришлари шарт:
- *1986 йил 1 январдан 1987 йил 15 июлгача туғилган.*
- *9-10- синф ёки академик лицей ва коллежларнинг 1-2-курсида ўқийдиган.*
- *Сўнгги 5 йил ичида АҚШда 3 ойдан ортиқ яшамаган.*
- *Америка иммиграция визасига ариза бермаган.*
- *Ўрта мактаб даражасида инглиз тилини биладиган.*
- *Ўзбекистон фуқароси бўлган.*
- *АҚШ визасини олишга лаёқатли бўлган.*
- Қатнашчилар ўзлари билан туғилганликлари ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхасини, паспорт ҳажмидаги фотосурат ва ручка олиб келишлари шарт.
- Конкурсда, шунингдек, жисмоний ногирон ўқувчилар ҳам қатнашиши мумкин.

Қўшимча маълумотлар учун телефон рақамлари:
Тошкент: *152-12-81, 152-12-86.*
Самарқанд: *31-18-16, 31-22-08.*
Бухоро: *4-22-46.*
Наманган: *6-27-50, 6-19-19.*
Нукус: *222-89-57, 222-88-67.*

АКСЕЛС ташкилоти АҚШ элчихонаси, Олий ва Ўрта махсус таълим ҳамда Халқ таълими вазирликларига дастурни қўллаб-қувватлаганликлари учун миннатдорчилик билдиради.

Мазкур дастур АҚШ ҳукумати томонидан молиялаштирилади.

ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИ

қуйидаги мутахассисликлар бўйича докторантура ва аспирантурага кундузги ўқув шакли бўйича қабул эълон қилади:

08.00.09
— жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар;

12.00.10
— халқаро ҳуқуқ;

23.00.04
— халқаро тизимлар ва умумжаҳон тараққиётининг сиёсий муаммолари.

Ҳужжатлар 2002 йил 20 ноябргача қуйидаги манзилда қабул қилинади:
Тошкент шаҳри, Буюк Ипак йўли кўчаси, 54-уй, «А» корпуси, 3-хона.

ДА «Ўзуйжойжамғармабанк» раҳбарияти ва жамоаси банкнинг Ички аудит бошқармаси бошлиғи Мелс Байтураевга волидаи муҳтарамаси
Рапия БАЙТУРАЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.